

9 771408 718002

Park, regionalni mesečnik
Novo mesto, številka 11, letnik 13, december 2010
Cena: 2,50 EUR

Evangel Mapa
Terabova 8a

8000 NOVO MESTO
Poštnina plačana pri Pošti 8010 Novo mesto

park

INTERVJU: N'TOKO - MIHA BLAŽIČ

BLIŠČ IN BEDA ŠPORTA V NOvem MESTU

NOVOMEŠKI SOKOLC KOT AVTONOMNA CONA

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/ 33 26 722
m-tel: 041 671 480

AVTOŠOLA RIBA
d.o.o.

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

fine cars® d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT

IMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202

- POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
- AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

OF SWEDEN
HAROLOGI FRIZERSKI SALON
SAMO NARAVNO JE DOVOLJ DOBRO ZA VAŠE LASE
NOVO MESTO
031 607 966 | MILANA MAJČNA 9 | 8000 NOVO MESTO

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

VINA
Zajc

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

atmosferacafe

MASAŽNI SALON
Grabič David s.p.

Kandijska cesta 34, Novo mesto
T: 051 325 270 W: www.masazni-salon.si
PONUDBA DARILNIH BONOV!

VIDENTIC
ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

BENNER
AICO Nov

PVI
Krk

dacomm
KERAMIKA

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobil: 041 427 652

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o. GPI
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

kikinterier@siol.net

INTERIER

TRESPA
SANITARNE KABIN IN GARDEROBE

KNAUF
MAVČNE STENE IN OBLOGE

Armstrong
SPUŠČENI STROPI

fermacell
Montažna gradbene plošče

Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

KNJIGOVEŠTVO
Kelbič Pavel, s.p.
Delavnica: Pod Trško goro 11, T: 07 3325 718
Doma: Mestne njive 6, T: 07 3325 926
GSM: 041 726 644

Lesbo mizarstvo lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

30 let MEDLE
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Tel.: 07 33 79 010 Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel, fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

www.kik-interier.si

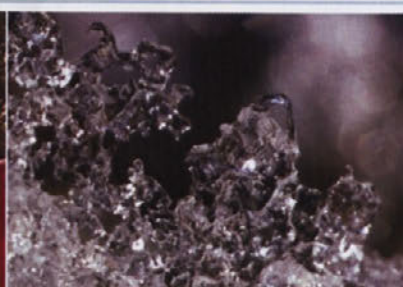
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

Novo leto je čas, ko v odsevu misli drsijo slike preteklega časa. Pa se je potrebno samo obrniti in pred nami se odpre mavrični sijaj prihodnosti.

Vse, v kar upamo, naj se izpolni, kar iščemo, naj se odkrije, kar si želimo, naj se uresniči!

Vaša Komunala Novo mesto

za mojo lepo dolino

*Naj vas zvezde vodijo
po pravi poti.*

Srečno in zdravo 2011!

www.krka.si

KRKA

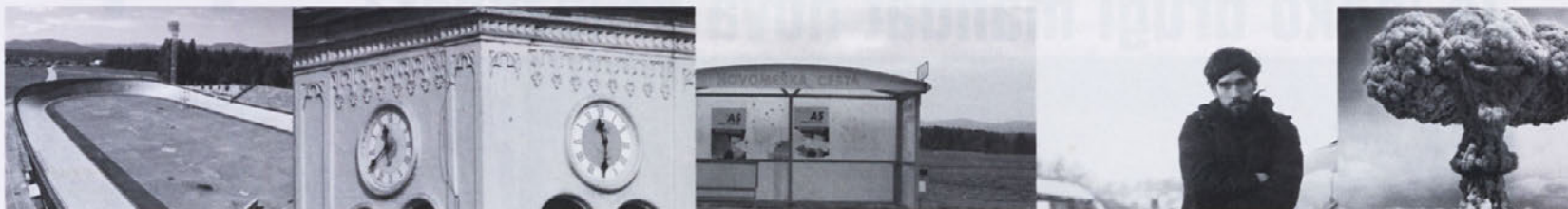
Živeti zdravo življenje.

Eter-ično
in srečno !

In dobro!

park

regionalni mesečnik
številka 11, letnik 13, december 2010
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Marijan Dovič, Tomaž Golob,
Gašper Klančar, Iztok Kovačič, Tomaž Levičar,
Uroš Lubej, Gregor Macedoni, Katja Martinčič,
Natalija Mikec, Bogdan Miklič, Boštjan Pucelj,
Maja Regina, Mitja Sadek, Damijan Šinigoj,
Nina Štampohar, Jaka Šuln

urednik rubrike FotoPub: Boštjan Pucelj
tehnični urednik fotografije: Jaka Šuln
urednica študentske kamre: Katja Martinčič
naslovnica: fotografija Boštjan Pucelj
lektorica: Nina Štampohar
oblikovanje oglasnih strani: Grafika Tomi, Novo mesto

spletna stran: www.park.si
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

vodja trženja: Boštjan Volk
040 804 083
bostjan.volk@park.si

CTP: ŠPES & CO., d. n. o. Novo mesto
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
izdajatelj: Revija Park
direktor: Uroš Lubej

kontakti:
Revija Park
Prešernov trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12, m-tel urednika: 031 626 226
e-pošta: park@park.si

naročila, distribucija in reklamacije: 07 393 08 12
park@park.si

Kako smo z ladje prišli v votlino

Uroš Lubej

Ko smo si pred letom dni izmenjavali čestitke, smo si v glavnem želeli, da bi bilo leto 2010 le nekoliko srečnejše od leta 2009, ki je bilo prvo polno leto najhujše svetovne krize po drugi svetovni vojni. Kriza je izbruhnila septembra 2008, ko je počilo v nekaterih zahodnih bankah, ki so bile povezane z nepremičninskim balonom. Kako močno je povezan današnji svet, so nazadnje občutili delavci raznih gradbenih in drugih podjetij, ki za nekega Lehmana verjetno še nikoli slišali niso, so pa zaradi neznankega pohlepa, ki vlada v metropolah, izgubili delo in mnogi med njimi tudi prihodnost.

Ob prelomu lanskega leta se je govorilo v glavnem v tem, ali nas boljši časi čakajo spomladi 2010 ali šele jeseni 2010. Nič od tega se ni zgodilo. Politiki tako danes previdno govorijo o počasnem »prebujanju«. Krizi pa v resnici ni videti konca, le prelaga se iz enega sistema v drugi. Leto 2009 je bilo zaznamovano z državnim reševanjem usode bankirjev. Reševali smo tiste, ki so nas pognali v pekel. Leto 2010 je zaznamovano z reševanjem držav (tokrat plačujemo neposredno državljanji). Države, ki so z zatiskanjem oči dopustile, da so se v finančnem in nepremičninskem sektorju dogajale stvari, ki so svet vrgle s tečajev. A pri tem je zanimivo opazovati bistvene razlike pri obeh reševanjih: medtem ko lahko vodilni bankirji s pomočjo državnega denarja še naprej živijo na veliki nogi, države zategujejo pasove na ta način, da se položaj državljanov izrazito slabša: podaljšujejo se delovne dobe, znižujejo se plače, ukinjajo ali zmanjšujejo se socialne pravice. Banke ne smejo propasti. Tudi države ne smejo propasti. Lahko pa propade ta ali oni posameznik, ta ali ona milijonska množica ponižanih, razžaljenih in obubožanih.

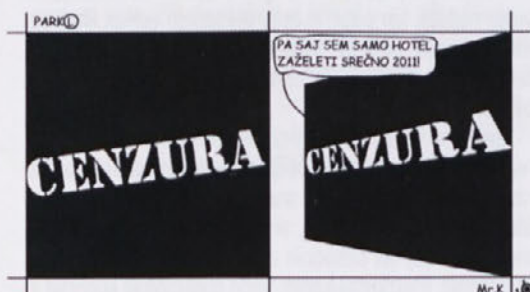
Predpostavimo, da bo gospodarske krize v resnici enkrat konec. A kaj bo prineslo prebujenje? Kaj bo prinesel konec negotovosti? Borzni indeksi bodo spet začeli rasti, brezposelnost bo začela padati.

Bogokletno vprašanje: je to kroženje istega največ, kar je sposobno človeštvo? Je ta kapitalistično-demokratski horizont zadnja točka, na kateri stojimo ali pademo? Razkritje diplomatskih depeš, do katerega je prišlo po zaslugi svetovljanskega poguma spletnih »teroristov«, kot jih imenuje ameriški režim, ne odgovarja na omenjeno vprašanje, vsekakor pa daje dodatne razloge za to, da modre glave začnejo resno razmišljati o alternativah.

Kaj razkrivajo depeše? Pravzaprav nič novega. Nič, česar ne bi že vedeli. O tem so si drzni poznavalci enotni. Ampak to vendar vemo že od Platona. Ta grški filozof je živel v času, ki je v marsičem podoben današnjemu svetu. Živel je v času hude krize grške demokracije. In nič kaj dobrega mnenja ni imel o njej. Demokracijo je primerjal z ladjo, na kateri so lastnik ladje in pomorščaki. Lastnik ladje o tem, kako se krmari, nima pojma. Vodenje ladje zato zaupa tistemu izmed pomorščakov, ki ga prepriča, da je za to najbolj usposobljen. Seveda to pripelje do tega, da se pomorščaki ne ukvarjajo več s tem, da bi se priučili upravljanja ladje, ampak se učijo predvsem tega, kako se čim bolje pripraviti na nastop pred lastnikom ladje. Pri tem uporabljajo trike, na primer z opijanjem lastnika ladje. Demokratična ladja (predstavlja državo, lastnik ladje je ljudstvo) se zaradi prepričljivih, a hkrati nesposobnih pomorščakov seveda slej ko prej raztrešči na čereh. A Platon gre v svoji analizi demokratične družbe še naprej. Stanje skupnosti ponazori s priklenjenci v votlini. Ti, vpeti v okove, od rojstva naprej bulijo v steno, na katero jim nekdo, ki stoji za njihovim hrbtom, projicira podobe. Priklenjenci gledajo sence, verjamejo pa, da gledajo resnične stvari. Gledajo lutke, čeprav mislijo, da gledajo resnične ljudi. Prepirajo se o podobah, čeprav se resnica dogaja za njihovim hrbtom. In Platonova prispodoba govori o osvobodjencu, ki se mu uspe osvoboditi okov in priplezati do resnice zunaj votline. Ko se vrne, mu seveda nihče od ujetih ne verjame. Imajo ga za norega, predvsem pa škodljivega. Ubijejo ga.

Kdo smo torej mi, ljudje? Smo lastniki ladje ali priklenjenci v votlini? Kdo je Julian Assange, ustanovitelj WikiLeaks? Je eden od pomorščakov ali osvobojenec, ki ga je treba uničiti, skupaj z vsemi, ki razkrinkavajo zrežirano realnost votline sodobnega sveta? Kdo so Obama, Merklova, Ban Ki-moon, Pahor in ostali »voditelji«? So to resnični ljudje, pomorščaki ali zgolj lutke v rokah nevidnih sil? Sence, ki plešejo po nareku neznanih?

Park v vsakem primeru želi vsem svojim bralcem, da bo leto 2011 vendarle začetek plezanja. Vendar ne le plezanja iz krize (v novo krizo). Ampak začetek težavnega plezanja iz votline. Upajmo samo, da ne bomo spet pristali na ladij. Pa srečno!

SPREHODI SE.

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega leta. Prekinitev naročila je možna s pisnim preklpom in sicer deset dni pred koncem naročniškega obdobja. Naročniki imajo 10 % popust, dijaki in študentje, brezposelniki ter matere na porodniškem dopustu 20 %.

Alojzij Muhič: „Nadaljevanje začetega“

Je lahko drugi mandat nova priložnost?

Gregor Macedoni, fotografija Boštjan Pucelj

Kmalu po zaključku lokalnih volitev v Novem mestu je zavladala tišina na lokalnem političnem prizorišču. Kot da se morajo zmagovalci odpočiti po naporni kampanji, poraženci pa umakniti in premisliti, kako naprej. Pred in po drugem krogu županskih volitev je bilo le nekaj zanimivih preobratov, ko so predstavniki nekaterih strank razlagali, kako v resnici niso bili kritični do starega-novega župana in da oni vidijo v sodelovanju z njim edinega poroka za dobrobit novomeške občine. O njihovi iskrenosti bo lažje soditi ob polnitvi kadrovskih položajev v novem mandatu. Zanimivo je nehitenje zmagovalcev. Postavlja se vprašanje, ali je kaj možnosti, da župan Muhič zelo resno premišluje, s kom ter kakšnimi cilji se bo podal v novi mandat.

Kadri so osrednja os, na kateri je bila utemeljena ne-učinkovitost prejšnjega mandata. Neustrezni kadri imajo vsaj dva učinka, ki se seštevata ter sprožata še dodatne negativne sinergije. Prvi je neučinkovitost. Veliko kadrov razume svojo zasedbo vodstvenega položaja kot politično nagrado. Ni torej v ospredju izvajanje postavljenih strategij in ciljev, ampak borba, da organizacija pridobi čim večjo moč. Moč pa je enaka dodeljenim sredstvom iz občinskega proračuna, ki jih distribuira zaslužni politik prek dejavnosti organizacije, ki jo vodi. In to je drugi negativni učinek slabih kadrovskih rešitev. Slabi kadri pobežejo dodaten del prostih sredstev proračuna, saj morajo na račun lastne neučinkovitosti zaposlovati nove ljudi in na račun nepridobitnih zunanjih sredstev dodatno obremenjujejo občinski proračun.

Dokler bo torej prisotna sedanja politična tišina, ostaja upanje, da se bo v Novem mestu v novem mandatu kaj spremenilo. Spremembe sta podpirali neposredno ali posredno skoraj dve tretjini tistih, ki so prišli na volitve ali se drugače izjasnjevali v anketah. Na koncu je obstoječe stanje dobilo novo priložnost tudi na račun slabe politične aritmetike in (ne)zmožnosti združevanja tistih, ki s(m)o predstavljali alternativo obstoječemu. Drugi krog županskih volitev je prinesel zmagovalca – dosedanjega

župana. In od tedaj je občutek, kot da vsi, ki malo bolj spremljajo novomeško javno sfero, po tihem upajo, da bo novi mandat prinesel vsaj nekaj od tistih predstavljenih sprememb. Da bo vsaj nekaj besed župana Muhiča tudi udejanjenih. Gre za obljube o tem, da se zaveda, da okoli sebe ni imel najboljših sodelavcev in da bi bila lahko realizacija končanega mandata veliko boljša, predvsem pa da je sedaj čas, da uresniči več pomembnih razvojnih projektov, ki so zapisani v programu, težkem kar 75 milijonov evrov. Verjetno je to edino upanje, ki nam vsem ostane. Po zadnjih štirih letih se zdi, da so vsi, ki so upali, da bodo svoj delež k boljšemu jutri naše občine dali skozi nadzor in kritiko, spoznali, da jim tak način dela ne samo ne koristi, ampak tudi ne prinese kakšnega izboljšanja na ravni delovanja občine. V tej luči ocenjujem sklenitev sporazuma o sodelovanju med LDS, ki je bil skozi zadnji mandat zastavonoša kritike dela župana in njegove ekipe, ter županom Muhičem. Ta ima torej na neki način res priložnost, da nekaj premakne. To mu lahko omogoči zavedanje vseh, da ne gre več tako naprej (na žalost se pri večini ta dobra namera razblini na čereh lastne kadrovske vključenosti ob premajhni samokritičnosti).

V nadaljevanju navajam korake, katerih (ne)izvedba bo opredelila uspešnost ali neuspešnost drugega mandata župana Muhiča.

Na prvem mestu so že navedeni kadri. Veliko kadrov iz zadnjega mandata je bilo ključnih nosilcev Muhičeve predvolilne koalicije. Toda ta koalicija ni dobila zadostne večine za lahkotno vladanje skozi naslednja 4 leta. V novem občinskem svetu je preveč ljudi, ki ne potrebujejo zgolj kadrovske zadovoljitve in želijo tudi nekatera druga zagotovila oz. rezultate. Kot je brati in slišati, so ravno pogovori o reviziji poslovanja določenih občinskih zavodov in podjetij del zahtev za župana želenih koalicijskih partnerjev. Županu bo težko najti pot med nagrado zaslužnim in željo, da se vodenje občine spremeni in razvojno premakne. Na žalost je najlažja pot tista, ki postavi la-

godnost preživetja mandata pred razvoj in spremembe v delovanju. Še vedno je lažje zagotoviti nekaj manjših koncesij (beri: kupčij), kot pa se iti naporno pot usklajevanja sprememb.

Drugi korak je poseg v strukturo na videz zacementiranega odhodkovnega dela proračuna, ki predstavlja plače, materialne stroške in transfere občinskim zavodom in podjetjem. Ne mislim pavšalnega varčevanja v enakem znižanju vsem. V mislih imam odločen poseg, ki bo morda komu tudi povečal sredstva, večini pa zmanjšal. Nagrajeni morajo biti tisti, ki znajo dokazati učinkovitost, doseganje ciljev in zagotavljanje tržnih prihodkov in drugih razpisnih virov. Zavedati se je treba, da se z resnim posegom v strukturo občinskih odhodkov čaka že od zadnjega zmanjšanja velikosti občine (ustanovitve občine Straža in Šmarješke Toplice). Prav tako ni zmanjšanja sredstev z uvedbo glavarine oz. sedanje povprečnine v zadnjih 4 letih sledil noben večji premik v strukturi proračuna na odhodkovni strani. Ravno nasprotno. Število vrtičkov in njihova moč se je s koalicijo po prejšnjih volitvah povečalo.

Šele tretji korak so zastavljeni projekti. Ta korak je na videz najlažji, ker papir in želje prenesejo veliko. Nedvoumno pa velja, da pravi projekti ne morejo biti uresničeni brez ustreznih kadrov in lastnega dela sofinanciranja ter obratno.

Trenutno se zdi, da je seznam prednostnih projektov najmanjša težava. Veliko večja so ustrezni kadri in lastna razpoložljiva sredstva ter sredstva iz državnih in evropskih razpisov. Kot rečeno, si v skupno dobro lahko želimo, da bi vsaj del besednih zavez župana Muhiča postal resničnost. Preizkusni kamni bodo oblikovanje koalicije in kadrovska zasedba pomembnejših mest občinske uprave ter občinski proračun za leto 2011. Novo mesto nima nič od tega, če smo imeli kritiki župana v prejšnjem mandatu prav, vsi bomo imeli največ od tega, če bo županu Muhiču uspel kakšen korak naprej.

Med željami in dejstvi

Odziv na prispevek Jože Miklič, Park, št. 10, november 2010

Z zapisnimi besedami J. Miklič v članku Med željami in dejstvi se lahko v večini strinjam. Bi pa želel na kratko opozoriti še na eno razsežnost, ki bi jo poimenoval Med besedami in dejanji.

Prvič. J. Miklič zapiše, da je treba Novo mesto spomniti, da ima poleg Krke in Revoza izjemno kulturno produkcijo. Velik del navedenih primerov te produkcije je bil v zametkih ali je še vedno del Skupine Društva novomeških študentov. Prva resna priložnost za zagotovitev občinskih prostorov za delovanje kulturne produkcije zavodov Društva novomeških študentov je bila leta 1998, ko je bil za ta namen rezerviran del prostorov v kletni etaži zgradbe Kulturnega centra Janeza Trdine. Občinski svet, katerega članica je bila tudi J. Miklič, je tedaj te prostore namenil nastajajočemu samostojnemu visokošolskemu zavodu. Hkrati so si svetniki tedaj vest olajšali s sklepom, da je treba mladim zagotoviti druge občinske prostore. Občina od tedaj še vedno ni zagotovila lastnih, dolgoročno namenjenih prostorov za mladinsko in povezano kulturno dejavnost. Skupina DNS pa z izjemo Založbe Goga še vedno plačuje najemnine za različne prostore.

Drugič. Razvoj visokega šolstva v Novem mestu na način, kot ga opisuje J. Miklič, bi si želeli vsi. Težava ni v splošnih usmeritvah in besedah, težave so (poleg državne ravni) v dejanjih posameznikov, ki so vpleteni v njegov razvoj. Samo odkrito in jasno stališče čim večjega števila glasov iz civilne družbe lahko kaj premakne. Jaz teh številnih glasov in jasne opredelitve do posameznikov in aktivnosti pri razvoju visokega šolstva v Novem mestu ne slišim. Sam sem bil nekajkrat jasen in glasen, pa nisem imel občutka, da sem del široke kritične javnosti. Naj navedem, kot nadaljevanje zgoraj omenjenega primera, da sem letos v medijih zasledil podatek, da leta 1998 kletnih prostorov v KC J. Trdine ni kupil visokošolski zavod, katerega soustanoviteljica je bila tedaj tudi občina, ampak določeno društvo, ki danes zaračunava visoko najemnino za te prostore. Nikogar, ki so bili del tedanje odločitve, še nisem slišal, da bi se javno zavzel za razčiščenje teh transakcij.

Tretjič. Svoj del krivde za aktualno stanje v novomeški občini nosi tudi civilna družba oz. posamezniki, ki delujejo v tej sferi. Svojo kandidaturo za župana se zastavil zelo široko, odprto in z dobrimi nameni. Verjamem, da nisem zastavil optimalnega programa. Kljub temu je veliko število volivcev to držo nagradilo. Eno od društev, ki združuje posameznike različnih pogledov na področju civilne družbe, je tudi Društvo Novo mesto. Kot sem seznanjen, je bila nezmožnost sprejetja večinske odločitve Upravnega odbora, katerega članica je tudi J. Miklič, vzrok, da se ni društvo bolj aktivno opredelilo do kandidatov in programov na županskih volitvah. In to kljub jasnima osebnima stališčema sedanjega in prejšnjega predsednika društva.

Se opravičujem, ker sem se z nekoliko osebnim pisanjem opredelil do stališč J. Miklič v njenem članku v zadnjem Parku. Namen zapisa je bil širši od komentarja njenega zapisa, ta je bil zgolj povod. Hotel sem pokazati, da imamo vsi svoj del (so)odgovornosti za stanje v Novem mestu. Pa naj bodo to majhna dejanja ali jasno izražena stališča do konkretnih dejanj in oseb.

Gregor Macedoni

Odgovor: Osumljenih šest in njihovi trije »psi čuvaji«

Odziv na prispevek Damirja Skenderovića, objavljen v reviji Park, št. 9, oktober 2010

Fantastično. Revija Park je v zadnji številki priplezala do zenita svoje žurnalistične in kritične distance do tako imenovane cvičkastogasilskolovske naveze. Bravo dečki, tako se dela. Posebej veseli še »nadlistek« z naslovom Osumljenih šest in njihovi trije »psi čuvaji«, v katerem avtor izvede subtilno umetniško in likovno kritiko stilizirane skulpture situle. Bralec, ki je bil doslej na krožišču le voznik in ni imel časa za poglobljeno umetniško percepcijo postavljene situle, da seveda ne bi povzročil prometne nesreče, se bo po tem vrhunskem kritičnem donesku Parka prelevil v kulturno ozaveščenega občana, ki ne bo hitel domov ali v službo, temveč bo naredil še nekaj krogov, da bo res do obisti zaznal vse umetniške razsežnosti bakrenega štamperleta. Turisti bodo hiteli v Turistično informativni center, kjer bo poslej Park na informativni polici kot obvezno čtivo, da bi se najprej oborožili s potrebnimi informacijami za duhovno soočenje z bakreno spakedravščino. In potem, hajd brž nazaj na rondo, kjer se bodo le s težavo vključili v rotirajočo se kolono železnih konjičkov in njihovih umetnosti željnih voznikov. Strnjene kolone bodo segale vsaj do Qlandije pa najmanj do Žabjaka in socartefaktnega Novoteksa, gneča na ljubljanski vpadnici v mesto bo nepopisna.

Otroci, profesorji in mentorji Šolskega centra ter mojster Rauh in drugi niso več avtorji stiliziranega obrtnega izdelka. Čez noč so postali umetniki in svoje delo bodo lahko obračunali na stotisoče evrov. V Novem mestu se bo trlo turistov, Boris Kos bo hočeš nočeš tudi po ukažu višje komande, če bo potrebno, moral odpreti svojo Krono.

Res, tako se dela. Starši otrok Šolskega centra bodo šele po branju kritičnega Parkovega umotvora zaznali, kakšen umetniški potencial se skriva v njihovih potomcih. In ponosni bodo nanje, kajti vsak Podgurec ve, da je štamperle pravzaprav dragocena posoda, veliko dragocenejša od tistega ajmarja, ki mu učeni ljudje pravijo situla. Štamperle namreč služi za točenje in uživanje najzlahotnejših alkoholnih pijač, ki se pijejo po kapljicah. In vsi Podgurci vedo, da so iz ajmarja pile le krave, dokler so še bile po njihovih vaseh.

In nenazadnje: končno je Park končal znanstvene zgodovinske in arheološke uganke z temeljnim vprašanjem, čemu je služila situla in kaj se je pravzaprav pilo iz nje. Zgodovinar Stane Granda bo prisiljen popraviti na smetišče svojo monografijo Novo mesto, v kateri ugotavlja, da se je iz situle po vsej verjetnosti pilo vino. Nak, gospod Granda, iz štamperleta se nikoli ni pilo vino. Vsaj v Podguri ne. Dokaz: umetnostni kritik Damir Skenderović, Park, št. 8/2010.

Ljubiteljski »arheolog« ali celo arheološki »pisatelj« Rasto Božič, sicer »ostrojezične in kritične narave v »of-de-rekord modu«, si bo lahko nekam zataknil tisto skropucalo od propadlega knjižnega poskusa z naslovom Mesto situl. Kako je lahko tako kiksnil, da je pod neko tehnično risbo, ki je Ivo Štebljaju s Šolskega centra Novo mesto služila za svojo stilizacijo, podpisal s »tehnična risba situle«? Dragi Rasto: po Skenderoviću bi moral napisati tehnična risba štamperleta. Ni škoda denarja za tisti tvoj zmazek, ki bo prav tako kot Granda romal na smetišče.

In končno je jasno, da bomo po tej navdušujoči kritiki na mah pograbili sekire in posekali vse cvičkove trte ter na njihovem mestu zasadili prave bosanske slive, katerih alkoholni produkt edini sodi v štamperle. In novinarji, Muhičevi »psi čuvaji«, bodo lahko lajali dalje in trobili v prazno, medtem ko se bo kuhal pristen podgorski šnops.

Nenazadnje to tudi pomeni, da se bo moral sam župan Muhič iz trdega preiti na mehki č, vsej tej cvičkastolovskigasilskopodgurski bandi pa iz gumastih škornjev ne bo več uhajal duh po pristnem krajem dreku, temveč po kozah, značilnih za kraje štamperletov in prebivalcev s turško predpono v priimku.

Ivo Kuljaj

Odgovor Ivo Kuljaju glede člankov v sedmi številki Parka

Ivo Kuljaj je v svojem odgovoru na intervju z Bojanom Kekcem pojasnil, da je prišel na dan s pobudo za odprtje deželne vinoteke na Glavnem trgu, zmagali pa so tisti, ki tam namesto turistov želijo videti podgane. Mene kot avtorja intervjuja je obtožil zakotnega medijskega manipuliranja za potrebe aktualne politike. Prav tako je Kuljaj zatrdil, da projekt prenove tržnice ni prav nič propadel. »Nasprotno, prav ta čas tečejo intenzivni pogovori z možnimi investitorji in najemniki prenovljenih prostorov v kareju tržnice. Problem je le v tem, da takšni projekti ne stečejo (posebej v tem času) tako hitro in enostavno kot vsevedno Lubejevo pero.« Ivo Kuljaj je eden najboljših piscev (no, resnici na ljubo, tudi edini) med novomeškimi politiki. Zabavno ga je brati. Veliko težje je posnemati njegov neverjetni slog. Zato bom v odgovor navedel le nekaj suhoparnih dejstev, s katerimi bom podkrepil svojo trditev, da se je Kuljaj v svojimi »posegi« na Glavnem trgu v glavnem osmešil.

1. Kuljaj se je silovito zavzel za lastnika Hotela Krona pri pridobivanju dovoljenj, ki jih je ta potreboval za začetek obratovanja Hotela Krona. Seveda ni manjkalo visokih besed o tem, kako je ta hotel pomemben za mestno jedro in novomeški turizem. Rezultat? Hotel Krona je že dolgo zaprt. Pri tem pa je tudi zaradi Kuljajevega pritiska na institucije prišlo do očitno nepopravljivega popačenja podobe novomeškega Glavnega trga. Se pravi dvojni minus.

2. Kuljaj se je zavzel za odprtje deželne vinoteke na Glavnem trgu 24. Rezultat? Deželne vinoteke nimamo, so pa investitorji, očitno ohrabreni s Kuljajevim »glasnogovorništvom« spet uničili del kulturne dediščine. Se pravi spet dvojni minus.

3. Kuljaj je večkrat javno in pompozno napovedal, da se novomeška občina aktivno loteva projekta novomeške tržnice. Rezultat? Zaenkrat nič konkretnega, razen spet le obilice glasnih (in od mojega peresa veliko hitrejših) besed. Intenzivni pogovori, ki so potekali pred več meseci, bi do sedaj vendarle že lahko dali kakšen konkreten rezultat.

Namerno sem počakal nekaj mesecev z odgovorom na njegov odziv, saj me je zanimalo, kako se bodo odvijali dogodki. Do sedaj si vladajoča garnitura ni zaslužila spremembe ali pa celo umika mojih komentarjev. Upam, da bo v prihodnjih štirih letih drugače.

Uroš Lubej, Park

Odgovor Mitji Simiču glede uvodnika v sedmi številki Parka

Moj uvodnik v sedmi številki Parka, v kateri sem izrazil skepso glede smiselnosti sodelovanja Društva Novo mesto v novomeškem občinskem svetu, je naletel na buren odziv in vrstah tega društva in celo odziv njegovega predsednika Mitje Simiča v Parku. Delno sprejemam Simičeve argumente, predvsem v tistem delu, da v občinskem svetu sedi veliko svetnikov, od katerih ta občina dejansko nima ničesar, tako da bi bil predmet kritike lahko predvsem kdo drug. Vendarle vztrajam pri naslednjem: tovrstno »politično« udejstvovanje se mi zdi neučinkovito ali pa celo škodljivo, kolikor pri volilcih vzbuja lažne upe. DNM ali katera koli druga sila mora, ko vstopi v realno politiko, delovati s političnimi sredstvi. To je seveda predvsem uporaba kompromisa in sklepanje koalicij za doseganje svojih interesov. Trdim, da so bili interesi, ki jih je zastopalo Društvo Novo mesto, v zadnjih petnajstih letih v veliki meri spregledani. DNM je namesto aktivne vloge na žalost deloval bolj kot dobri stari brezzobi modrec, ki mu sicer sem ter tja prisluhnemo, sicer pa le bolj ali manj potrepljamo po ramenih, medtem ko gre karavana svojo pot. Seveda se vse to nanaša na delo društva v politični sferi, nikakor pa ne na vse druge civilnodružbene akcije tega društva, ki so seveda vredne vse hvale in podpore.

Uroš Lubej, Park

Blišč in beda športne infrastrukture v dolenski prestolnici

Spet brezglave odločitve?

Besedilo in fotografije: Tomaž Levičar

Graditelji velodroma so zatrjevali, da bo objekt v letih, ki bodo sledila, lepo služil kolesarskemu in še kakšnemu športu pa tudi sejmom, kulturnim dogodkom in še čemu, predvsem pa, da bo preživel sam sebe. Bilo je nekaj športa, nekaj kulture in kak sejem v minulem desetletju in pol, a vse v mnogo manjšem obsegu, kot bi bilo potrebno, da bi prigrisnili vsaj za vzdrževanje objekta, kaj šele za kaj več, denimo za njegovo nadgradnjo. Rešilna bilka za ta objekt se zdaj zdi evropsko prvenstvo za košarko.

Pred leti je tedanji šef tovarne Krka Miloš Kovačič v neki debati dejal, da v Krki posebej rad zaposluje nekdanje uspešne – ki so seveda postali tudi strokovnjaki na za podjetje zanimivem področju. Ne zato ker bi se podjetje lahko kaj pridalo okoristilo z njihovimi fizičnimi sposobnostmi, pač pa ker prave športnike krasi karakter, ki je prežet z delavnostjo, discipliniranostjo, s sposobnostjo soočanja z velikimi izzivi in premagovanja velikih naporov, zmožnostjo zamika zadovoljitve želje, seveda tudi s tekmovalnostjo in sem ter tja moštvenim duhom oziroma sposobnostjo delovanja v ekipi. To pa so že osebne lastnosti, ki jih vsak spodoben delodajalec rad vidi pri svojih zaposlenih. Ni sicer znano, v kakšni meri nekdanji športniki soustvarjajo zdravo podobo tega novomeškega gospodarskega velikana, je pa splošno znano, da redno športno udejstvovanje močno poveča vsaj, če drugega ne, posameznikove možnosti za ohranjanje in izboljševanje zdravja, za njegov uspešen telesni, psihični in socialni razvoj. Čim več je takih posameznikov, tem bolje je to tudi za skupnost.

O športu in športnikih bi se lahko v aktualnem času razplamtela tudi razprava ob vročem vprašanju gradnje nove športne dvorane v Novem mestu. A se ta suka kar okoli urbanističnih dilem, ki so povsem drugotnega pomena in tudi manj zahtevne narave. Pomembnejše je

vprašanje, kakšen karakter športa naj poudarja to mesto, seveda v povezavi z javnimi financami. Ne gre torej za vprašanje, kje naj bo športna dvorana, pač pa ali sploh oziroma kakšna naj bo. Si mesto želi športa kot prireditvene, praktično turistične dejavnosti, za kar so potrebne obsežne ureditve z velikimi avditoriji, ali pa bo novomeški šport v funkciji krepitve zdravstvene slike meščanov, izboljševanja njihovega družabnega življenja, kakovostnega in dejavnega preživljanja prostega časa posegel na urejanje razmer za telesno dejavnost čim širšega kroga občanov?

Država namesto v ljudi vlaga v zidove

O realnosti odnosa občin in države do športa in prednostnih nalogah na tem področju v pravkar minulem desetletju sila zgovorno govori analiza izvajanja nacionalnega programa športa 2001–2010. Žal ta pričakovano kaže, da le malo vlagamo v ljudi in nekaj raje v zidove ter da se športu otrok in mladine ter športni rekreaciji namenja zelo malo in bistveno manj od načrtovanega. Precej bližje ambicioznim načrtom ali celo prek njih pa so vlaganja v vrhunski in tudi kakovostni šport – a je ta seveda domena le manjše množice ljudi in prej gospodarskih kot pa zdravstvenih interesov. Analiza pa kaže tudi, da športu dajejo lokalne skupnosti vendarle bistveno več,

kot mu namenja država. V Novem mestu pa, kakor kažejo podatki, zbrani ob pripravi občinske strategije športa, gre vsem segmentom športa bolj slabo – z lokalnim vrhunskim in kakovostnim športom vkup.

Zaskrbljujoča analiza stanja v naši občini

Novomeška občina je strategijo razvoja športa sprejela sredi letošnjega leta. Pričakovano je bilo, da bo dala usmeritve, ki bi zmogle pomagati občini trdno držati pravo smer na področju razvoja športa. Seveda tudi v aktualnem času, ko se naša država ukvarja z za nekatere mamljivim projektom evropskega prvenstva v košarki. Taki dogodki, kot kaže tudi lokalna zgodovina, radi zmedejo oblast in jo iztirijo iz dogovorjene in smotrne smeri delovanja. In nič ne kaže, da je strategija pomagala oblikovati kaj drugačno obnašanje.

Novomeška športna strategija ima zanimiv analitični del, ki nekoliko razkriva stanje klubskega in društvenega športa v občini ter tudi nič kaj zavidljivo finančno stanje in trende na področju investicij, programov in kadrov. Zapisanih je tudi nekaj ciljev na posameznih segmentih. Kakor pa je navada pri pisanju novomeških strategij, ki nikoli nimajo niti kakih akcijskih programov, ostaja nemajhen in pomemben del vprašanj nerešen. Tako ni odgovora, koliko finančnih sredstev je denimo treba za

Kako naporno je investiranje v novomeške športne objekte, se kaže na številnih primerih. Brodolom velodroma je morda največji tak primer, eden zadnjih primerov pa je tako imenovani servisni objekt za tenis v Portovalu. Njegove gradnje se je občina lotila leta 2007. Še danes je nedokončan. In ne kaže, da bo kaj kmalu drugače.

posamezne naloge zagotoviti, ni jasno, kdo bo posamezne naloge vodil, kako je s kadrovskim, organizacijskim, finančnim, pravnim vidikom nalog, ostaja tudi nejasno, kako in kdaj se bo ocenjevala uspešnost uresničitve posameznih nalog. In tako dalje. Tudi obravnava različnih področij športa v tej strategiji je povsem neenakovredna. Če se z vrhunskim in kakovostnim športom strategija še nekako spopade, pa šport otrok in mladine obravnava povsem inertno, šport odraslih in invalidov pa zgolj bežno, če že ne povsem nezadostno. Kakor koli, za aktualne novomeške potrebe, torej prigode, navezane na bližnje evropsko prvenstvo v košarki v Sloveniji, pa velja pogledati predvsem poglavje strategije o urbanem športnem prostoru. Ta je ob dejstvu, da je strategijo sprejel občinski svet na predlog župana Muhiča in na podlagi dejavnosti strokovno sestavljene delovne skupine, ki je pripravljala strategijo tudi v dialogu s športno in z ostalo javnostjo, pomembna za presojo pomena te strategije pri bodočem ukrepanju občine na področju razvoja športa in seveda objektov za šport. Investicijski projekti sicer žal niso finančno ovrednoteni, tudi ni jasna struktura njihovega financiranja, torej tudi ni povedano, kolikšen del sredstev zanje naj bi zagotovil občinski proračun. So pa vseeno navedeni roki dokončanja posameznih prioritarnih projektov na področju novogradenj in obnov. Potemtakem sploh

ni jasno, če je strategija v tem segmentu uresničljiva. Povedano drugače, poznavajoč stanje stvari in ljudi v tem prostoru je moč reči, da gre za neuresničljiv ali zgolj po čudežu uresničljiv dokument.

Vseeno pogledimo. Strategija tako predvideva dokončanje servisnega objekta za tenis v Portovalu še letos. Ta cilj očitno ne bo izpolnjen. Nadalje strategija predvideva gradnjo na velodromu, najbrž je mišljeno prekritje objekta. To naj bi bilo končano do leta 2012. Dotlej naj bi zgradili tudi telovadnico oziroma športno dvorano pri osnovni šoli Stopiče. Leta 2014 naj bi prenovili športno dvorano Marof. Do leta 2015 naj bi po strategiji sodeč bilo Novo mesto bogatejše še za 25-metrski pokriti plavalni bazen ter pokrito atletske stezo, dobilo pa naj bi tudi metalistične in pokrito balinišče, vse to v Portovalu oziroma ob stadionu. Taisto leto bi naj bil zgrajen tudi servisni objekt na Loki (garderobe, tuši ...). No, šele med letoma 2018 do 2020, kakor pravi strategija, ki naj bi bila krovni akt na področju razvoja športa, pa bi šele dobili športno dvorano in tudi plavalni bazen na prostem v Drgančevju. Leta 2020 bodo tudi nadkrita teniška igrišča v Portovalu.

V preteklosti mnogo zgrešenih investicij

A kakor je pri nas stara navada, občino vsak vetrič zamaje in preusmeri. Prilagodljivost sicer ni slaba lastnost,

je pa na tak način vsekakor težko dosegati zastavljene cilje v zastavljenih rokih. Dandanes, četudi bi morali v resnici sile naperjati za dokončanje servisnega objekta pri teniških igriščih v Portovalu ter za skorajšnje prekritje velodroma v Češči vasi in pa stopiške telovadnice, kakor pač narekuje ne lani ali pred desetimi leti, pač pa letos pripravljena in sprejeta strategija razvoja športa v občini, premnogi, predvsem pa najodgovornejši razmišljajo le še o športni dvorani, ki bi jo bilo treba urediti za potrebe evropskega prvenstva v košarki. Najbrž nič posebej narobe, če se to zgradi, toda kaj to pomeni za usodo drugih tako imenovanih prioritarnih projektov, ki ravno tako računajo na javna in zasebna sredstva, ostaja še odprto vprašanje. Slutimo pa lahko, da nič dobrega.

Novo mesto že ima obilo izkušenj z gradnjo športnih objektov. Obilo kislih izkušenj. Kislih ravno zaradi impulzivnosti in nepremišljenosti, ki je pri nas praviloma podlaga tovrstnim naporom. Zadnji primer je prav frustracija ob nezmožnosti zaključka pred nekaj leti začete gradnje tako imenovanega servisnega objekta za tenis v območju Portovala. Finančno ne posebej zahteven projekt, ki pa ga občina vseeno ni sposobna sama zaključiti, prav tako pa ne najde zasebnega partnerja, ki bi reč pomagal pripeljati h koncu. Podobno se dogaja z gradnjo šolske telovadnice oziroma kar športne dvorane v Stopičah. Na-

Novomeški športni objekti na prostem v zasneženi zimi niso kaj prida oskrbovani. Večina celo sploh ne. V glavnem so nedostopni. Celo na stadionu, katerega tekaško stezo radi uporabljajo tudi rekreativci, so po sneženju uspeli urediti le eno od osmih stez. Otroško igrišče ob stadionu pa zasneženo sameva, četudi stroka nima nič proti igri otrok na igriščih v zimskem času.

Nogomet je najpopularnejši šport na svetu. Izgradnja rezervnega nogometnega igrišča v Portovalu je Mreža športno-rekreacijskih objektov po Novem mestu spodbuja meščane pomenila osnovo za razcvet nogometa, še posebej za najmlajše. Morebiti ne bo novih Pelejev, bo pa vsaj k rekreaciji. Eden takih je nogometno igrišče v prijetnem okolju ob potoku nekaj zdrave rekreacije, naporov, čustev, druženja in tekmovalnosti.

Težka voda pod Regrčo vasjo. Še danes pa prebivalci nekaterih mestnih predelov v bližini svojih domov nimajo urejenih tovrstnih površin. Občina se izčrpa na zanjo finančno (pre)zahtevnih projektih.

njo se je čakalo leta in leta, prekršene so bile vse mogoče obljube politikov in podobnih, zdaj pa se tudi iz meseca v mesec posebej trepeta glede nadaljevanja gradnje. Roki njenega dokončanja so bili že nekajkrat prestavljeni – seveda naprej v prihodnost. Največji investicijski brodolom je novomeški prostor doživel kajpada na primeru gradnje velodroma. Kot je primer tudi danes glede iskanja možnosti vključitve Novega mesta v projekt evropskega prvenstva v košarki, je tudi napore za umestitev velodroma v Novo mesto vodila fascinacija z velikim športnim dogodkom – mladinskim svetovnim prvenstvom v kolesarstvu. Da še desetletje in pol po njem ne zna nihče investicijsko zaključiti projekta, bi moralo biti opozorilo vsem, ki iz nesmotrnih razlogov kličejo po novih, za gospodarsko skromne dimenzije Novega mesta predimenzioniranih projektih. Še ureditev telovadnice ob srednješolskem centru v Šmihelu, ki bi, če bi bili šolarji in njihovo zdravje kaj

vredni, morala tam stati že od začetka osemdesetih dalje, se je izkazal kot frustracija mesta in šolnikov, ki morda še danes ne bi imela epiloga, če bi sredi devetdesetih ne šlo praktično že na nož, ko je bilo treba zaključevati polževo gradnjo te telovadnice. Podobnih primerov čudnega vodenja investicij na področju športa je v Novem mestu res na pretek. Vse pa kažejo na to, da razloge gradnje oblastniki skoraj praviloma iščejo izven tistega, kar bi pričakovali – izven skrbi za športno udejstvovanje občanov. Vzgib se najde kar v svetovnih in evropskih prvenstvih, v bratskih zletih in podobni navlaki, ki ima s športom in z javnim interesom bore malo skupnega.

Dejstvo je, da je šport izrednega, celo vrhunskega pomena za družbo in posameznike. Tega mu ne smemo in ne moremo nikoli odreči. Zato bi moral razvoj programov, športnega prostora in ne nazadnje kadrovske-organizacijskega ustroja imeti bistveno višjo podporo, kot jo trenu-

tno oziroma v minulih letih prejema. Ta podpora, kakor izkazuje novomeški občinski proračun, iz leta v leto usiha.

Nesprejemljivo in po svoje žalostno je tudi, da se oblast v zvezi s športom prebudi zgolj ali predvsem v času, ko se porajajo neki zunanji faktorji, kakršen je dandanes recimo organizacija evropskega prvenstva v košarki, ne pa iz potreb, povezanih s tukajšnjimi ljudmi, njihovim zdravjem, socializacijo in podobnim. Več kot bo športnikov med Novomeščani, več bo, po Kovačiču, tudi zaželenih delavcev v ambicioznih podjetjih. A parketa športnih dvoran je deležen le majhen delež davkoplačevalcev. Navsezadnje in na srečo vseh tistih, ki šport konzumiramo po cestah, sprehajališčih in gozdnih stezah, se za redno telesno gibanje in druženje, za zdravje lahko poskrbi tudi na mnogo cenejše načine, na načine, ki nam jih navsezadnje lahko ponudi tudi novomeška občina.

Županov semafor: Športna infrastruktura

Uroš Lubej

PREDVOLILNA OBLJUBA	PROJEKTNÁ DOKUMENTACIJA	GRADBENO DOVOLJENJE	IZVEDBA	UPORABNO DOVOLJENJE	PREDVIDEN ROK OBNOVE GLEDE NA ŽUPANOV PROGRAM	VREDNOST
Velodrom in atletska dvorana Češča vas	Izdelana	Vložena vloga	Razpis za JZP čaka na obravnavo v občinskem svetu	-	2012	11,200,000.00
Tribune in bazen v Portovalu	-	-	-	-	2014	5,200,000.00
Kegljisce in pomožni prostori na teniških igriščih	Izdelana že v prejšnjem mandatu	Že pridobljeno v prejšnjem mandatu	Nasedla investicija. Razpis za JZP čaka na obravnavo v občinskem svetu	-	2011	2,305,140.00
Telovadnica ob OŠ Stopiče	Izdelana	Že pridobljeno v prejšnjem mandatu	Faza gradnje	-	2011	450,000.00

Županov semafor na področju športne infrastrukture. Tabela prikazuje, v kateri fazi se nahaja posamezen projekt. Vir: Županov predvolilni program in Mestna občina Novo mesto.
*JZP: javno-zasebno partnerstvo.

Na podlagi genialne ideje našega modrega vodje Boruta Pahorja tudi v Novem mestu dobivamo semafor. To bo naš in županov semafor, s katerim bomo v sodelovanju z MO Novo mesto spremljali uresničevanje predvolilnih obljub. Ker je program zelo obsežen, bomo v semaforju periodično spremljali uresničevanje posameznih sklopov županovega programa. Tokrat smo pod drobnogled vzeli področje športa.

Kot smo objavili že v prejšnji številki, je župan na področju športa obljubil izredno ambiciozen program. Težak je 19 milijonov evrov, obsega pa štiri investicije. V njem župan obljublja nadgradnjo Velodroma Češča vas, izgradnjo tribun in bazena na atletskem stadionu v Portovalu, izgradnjo nadstandardne telovadnice v Stopičah ter dokončanje servisnega objekta na teniških igriščih na Loki.

Kmalu po objavi programa je županov program doživel še dodaten zasuk. Slovenija je namreč pridobila organizacijo evropskega prvenstva v košarki, ki bo potekalo v letu 2013. Košarkarska zveza bo poleg Ljubljane izbrala še štiri mesta gostitelje. Med njimi je med resnejšimi kandidati tudi Novo mesto, in sicer tako zaradi svoje košarkarske tradicije kot tudi zaradi izjemnih uspehov novomeških košarkarjev v zadnjem obdobju. Prav tako ima Novo mesto močno gospodarsko zaledje (predvsem Krko, d. d.), ki že vlaga velika sredstva v ta šport in naj bi imelo določen interes za izvedbo prvenstva v Novem mestu. Zahteve evropske košarkarske zveze glede organizacije so znane. Mesto mora predvsem ponuditi dvorano, ki bo imela vsaj 5000 sedežev. Take dvorane Novo mesto še nima, zato bi jo bilo treba zgraditi. Pojavljajo se tri različice, in sicer nadgradnja Velodroma v Češči vasi, nov objekt v Drgančevju ter gradnja dvorane ob kmetijski šoli Grm. Kako se bo ta zgodba razpletla, še ni znano. Poleg Novega mesta se bo za gostiteljstvo potegovalo še pet mest, kar pomeni, da bosta dve mesti, morda pa tudi tri, izpadli iz igre. Odločitev bo znana konec marca naslednje leto.

In kako potekajo obljubljeni projekti? Še najbolj resno se izvaja projekt v Stopičah (če odmislimo, da je župan končanje telovadnice napovedal že za leto 2008). Tam se je gradnja že začela. Objekt naj bi bil končan do konca letošnjega šolskega leta (se pravi do 31. 8. 2011). Je pa občina pri tem naletela na nekaj težav: »Pri izvajanju del je izvajalec naletel na zelo neugoden teren. Na eni strani telovadnice je bilo potrebno izvajati betonske pilote, dolge tudi 8 m, na drugi stani na povezavi z obstoječim objektom pa je bila »živa« skala, ki je zahtevala celo miniranje terena. Še večji problem je predstavljala prestavitev energetskih objektov, saj je na mestu bodoče telovadnice stala jamborska trafo postaja. Mestna občina Novo me-

sto je morala financirati prestavitev tega objekta ter izdelati elektro razvod visoke napetosti v kinetni izvedbi ter zagotoviti nadomestno trafo postajo za čas gradnje. Vsi ti stroški (samo elektro del) znašajo preko 150.000 EUR. Ravno tako je bilo predhodno potrebno prestaviti dovodne ceste za naselje, obstoječo kanalizacijo in vodovod ter izvesti meteorni kanal za odvajanje padavinske vode. Dejanska realizacija v letošnjem letu bo tako znašala cca 750.000 EUR,« pojasnjujejo na MO Novo mesto. Zdaj sicer betonirajo stene telovadnice.

Najslabše gre prav gotovo obljubi o izgradnji 25-metrskega bazena in 100-metrške vzhodne tribune v Portovalu. To je za enkrat še povsem mrtva črka na papirju. Na občini predvidevajo, da bo idejna zasnova narejena v letu 2011.

Nekako se premika glede objekta na teniških igriščih. Na neki način gre za nasledjo investicijo iz prejšnjega mandata. Objekt, v katerem bodo garderobe, sanitarije in kegljisce, je zaprt s fasado in zunanjo ureditvijo, manjkajo instalacije in oprema. Glede na predračunsko vrednost (1,2 mio EUR) ocenjujejo, da je v objekt treba vložiti še okoli 450 000 EUR. Občina se je odločila, da bo pri tem projektu šla v javno-zasebno partnerstvo. Občinski svet je julija 2010 sprejel sklep o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno zasebnega partnerstva. Razpis je, kot pravijo na občini, pripravljen za objavo na portalu javnih naročil, vendar ga je treba verifikirati še na občinskem svetu, kar se bo predvidoma zgodilo januarja. Občina pričakuje, da bo zasebni partner predvidoma izbran v roku od 4 do 6 mesecev od potrditve razpisne dokumentacije na občinskem svetu.

Novembra letos je bilo vložena tudi vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja za nadgradnjo velodroma Češča vas. Projektna dokumentacija je torej že izdelana, izdelan je tudi projekt za prestavitve glavnega plinovoda in tudi za tega je bila vložena vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja. Ker se je občina odločila, da se bo projekta lotila v javno zasebnem partnerstvu, bo tudi tukaj razpisno dokumentacijo moral potrditi občinski svet, predvidoma januarja. Postopek izbire izvajalca naj bi trajal od štiri do šest mesecev.

Tudi ti
lahko
spre-
minjaš
svet.
Napi-
si svoj
stolpec
v Par-
ku.

Quo vadis, Novo mesto?

Tomaž Golob, fotografija Boštjan Pucelj

Vstopili smo v novo leto in desetletje. Priložnost, da se ozremo nazaj in kujemo načrte za naprej. Tako na osebni kot na ravni celotne lokalne skupnosti in mesta. In kako lahko ocenimo vsestranski kulturni, gospodarski in nasploh civilizacijski razvoj našega mesta v zadnjem obdobju?

V letošnjem letu smo bili – tako kot vsaka štiri leta – priča lokalnim volitvam. Nanje vedno dajemo velike upe, a je vsaj večina izmed nas vsakič po tem demokratičnem dejanju tudi precej razočaranih. Prav zanimiv je zelo opazen razkorak med eno izmed najbolj gospodarsko uspešnih slovenskih regij in brezobličnostjo lokalne politike. Vsakič se tudi sprašujemo: zakaj se nobeden od uspešnih gospodarstvenikov ne odloči poseči v lokalno politično stvarnost? Očitno so toliko pametni, da od tega bežijo in pri tem vzklikajo: politiki, prste proč od gospodarstva! Pa še prav imajo, saj lahko dnevno spremljamo težave podjetij in projektov, ki so postali zanimivi za politike in razna omrežja. In dejstvo je, da je Slovenija postala en sam preplet raznih omrežij. Ki nas dušijo. Novo mesto seveda v tem ni nobena izjema.

Pomen demokracije na lokalni ravni

Nasploh se v zadnjem obdobju v Sloveniji sprašujemo, koliko je lokalno politika sploh še pomembna v globalni dobi. Ali bolj bogata družba pomeni tudi manjšo potrebo po tovrstni udeležbi? Smo postali bolj samozadostni in posledično manj zainteresirani za kolektivne probleme? So tradicionalne politične stranke sploh še pomembne za razvoj lokalne demokracije? Predvsem pa, ali smo postali kot posamezniki bolj zainteresirani za neformalne udeležbo kot za udeležbo skozi institucionalne formalne kanale? Oziroma se raje odločamo za ad hoc udeležbo

kot za splošno kontinuirano angažiranje? Zelo kompleksna vprašanja, ki zahtevajo poglobljene odgovore. Zadnja predvolilna kampanja je zelo jasno podala kar nekaj odgovorov na postavljena vprašanja. Vse bolj postaja očitno, da ljudi vse manj zanima dogajanje na lokalnih ravneh odločanja. Postali so tudi imuni za vse mogoče nepravilnosti in celo dokazljive nezakonitosti. Ovitek je bolj pomemben od ovitega, videz od vsebine. Ni pomembno, kaj povem in kaj naredim, temveč kako to naredim in predvsem kakšen zunanji vtis ob tem ustvarim. Dejstvo je, da se je fenomen spektakla znašel tudi na političnem podiju. Ljudje vse slabše razločujemo med virtualno resničnostjo in vsakodnevno stvarnostjo. Vse manj smo socialni, posledično pa dojemljivi za širša družbena vprašanja. S svetom vse bolj komuniciramo v samoti in tišini svoje sobice. Prek spleta, seveda. Z njim smo res povezani s celotnim občestvom, a obenem smo – žal samo v tem – vse bolj podobni menihom. Tudi zaradi tega je današnji človek vse manj samozavesten, boji se stopiti v ospredje, povzdigniti svoj glas, se boriti za svoj prav, se podpisati pod svojim mnenjem. To se lepo vidi na raznih blogih in pri izražanju komentarjev na spletu, ko ljudje uporabljajo razne vzdevke. Samo tako se namreč počutijo varne. In odločitve prepuščajo drugim. Zato se ne čudimo, da je civilna družba pri nas tako slabo razvita.

Kriza urbanosti

In če smo Slovenci v tem primerljivi z drugimi sleherniki zahodne poloble, smo po drugi strani nesporen svetovni fenomen v odklanjanju vsega urbanega. V časih izrazite, očitno tudi odločilne širitve naših mest v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil proces priseljevanja kmečkega prebivalstva v mesta izrazito

socialni, ne pa tudi kulturni fenomen. Zagrebška sociologinja Silva Mežnarič je že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja izdala knjigo s pomenljivim naslovom *A kuda idu Slovenci nedeljom?* Ker vsi zelo dobro vemo, kam gremo, tega ne bom razlagal. Za povprečnega Slovenca je še vedno ideal hiša z vrtom, če pa si tega ne more privoščiti, pa vsaj vikend ali zidanica. Raziskave so pokazale, da dobrih 90 % Slovencev namreč še vedno želi živeti izven mestnih središč, kar je najvišji delež takšne bivanjske vrednotne orientacije v Evropi (Sloveniji sledijo Avstrijci, Švicarji in Bavarci). Eden od razlogov tiči v majhnosti slovenskih mest, vključno z Ljubljano, posledično pa tudi v izraziti naselitveni razpršenosti. Zato se ne smemo čuditi dejstvu, da je bilo do konca prve svetovne vojne največje slovensko mesto z izraženo urbano kulturo Trst, ki je imel takrat vse lastnosti za vzdržno in razvijajočo se urbanost kot načina življenja: gostoto naseljenosti, velikost mesta in socialno-demografsko heterogenost.

Da bi bralke in bralci revije *Park* lažje razumeli današnjo krizo klasične oblike družbe, še majhen test, ki zahteva le nekoliko poglobljeno razmišljanje in veliko iskrenosti. Vprašanje se glasi: ali se identificirate s Slovenijo kot s svojo domovino in z Ljubljano kot našim glavnim mestom? In: kaj vam sploh pomeni domovina? Prvi hip vprašanja zvenita zelo bogokletno, žal pa sta v svojem bistvu zelo realna. Gre za neki nov in ne povsem razčiščen odnos med posameznikom, njegovim lokalnim okoljem, narodom ter nacionalno zaokroženo državo v dobi pospešenega razvoja informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Pomembni so le še posameznik, njegove želje in potrebe. Država je potisnjena v drugi plan. Padla je v hudo krizo in se bori za svoj obstoj. Do nje ne čutimo več strahospoštovanja. Ali morda sedaj kaj bolje razumete vse to

dogajanje okoli WikiLeaksa? Trdim namreč, da pri objavi zaupnih državnih dokumentov na WikiLeaksu ne gre le za uveljavljanje spoštovanja medijske svobode, temveč tudi za namerno ignoranco pomena državnih ustanov. Danes ameriških, jutri ...? In če globalni človek več ne potrebuje države, kako lahko sploh še organizirano deluje? Odgovor je: v mestih! Dejstvo je, da v današnji informacijski družbi in izrazitih globalizacijskih procesih mesta postajajo pomembnejša od nacionalnih držav. Vedno več mest je, ki so »država« zase. In sploh ni nujno, da so to velika mesta ali celo glavna mesta držav. Danes tudi vse bolj govorimo o konkurenčnosti med posameznimi mesti in ne državami. Mesta kot najznačilnejši in izjemni teritorialni »koncentrati« heterogenosti (drugačnosti, priložnosti, raznovrstnosti) drugje po svetu niso več nujna posameznikova potreba, temveč selektivna (ne)izbira. Pri nas pa ravno obratno: zgolj nujna, nikakor pa ne prostovoljna izbira. Mesta so prostori napredka, kreativnosti, novih idej, po drugi strani pa je vaško okolje tradicionalno in samozadostno. Sociologi vse bolj opazajo, da se Slovenci spet zapiramo vase. Tako na ravni države kot družine. Vse bolj spet postajamo tradicionalna, predindustrijska družba iz pred 300 let. Še nedavno nazaj je bila Slovenija najbolj razvita republika v nekdanji Jugoslaviji in najuspešnejša regija v vzhodnem, socialističnem delu Evrope. Po osamosvojitvi smo postali majhni, nekonkurenčni in opazno stagniramo. Ne me napak razumeti: sploh se mi ne toži po nekdanjih časih! Je pa dejstvo, da se z našo družbo nekaj dogaja, in to v nasprotni smeri procesov, ki smo jim priča v razvitem delu sveta. Edina dobra stran dejstva, da smo ves čas vsaj z eno nogo prisotni na vasi, je, da jih večina tako lažje preživi v teh kriznih časih, kot pa če bi bili odvisni le od svoje plače ali socialne podpore. Te sreče žal nimajo mnogi nezaposleni ali slabo plačani delavci v večini držav Evropske unije in Združenih držav Amerike.

Prostorsko načrtovanje: zgolj oblika ali tudi vsebina?

Ne glede na dejstvo, da svet ne bo več enak po tej krizi, bo vseeno šel naprej po poti razvoja. Kaj pa Slovenija? Kako se bo ta odrazil v našem mestu? Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, ustanova Maks Fabiani in občina Komen so v začetku novembra 2010 podelili nagrado za Urbanistični načrt Novega mesta podjetju Acer Novo mesto in Oddelku za okolje in prostor Mestne občine Novo mesto. Vsem zaslužnim iskrene čestitke. Na prejetu priznanje sem ponosen tudi jaz kot prebivalec Novega mesta. Pa vendar v omenjenem prostorskem dokumentu nekaj pogršam. Kot je bilo omenjeno, globalizacijski procesi sicer počasi, a vztrajno zmanjšujejo nadzorno moč nacionalnega sistema, poudarjajo pa moč mest, zlasti prihodnjih regijskih središč, in nasploh lokalnih skupnosti. Tudi naše mesto ni imuno za postindustrijske razvojne vzorce. Novomeško zgodovinsko mestno jedro po zgledu drugih vse bolj postaja obrobje našega mesta, njegova predmestja pa nova mestna središča. Očitna je tudi vse bolj zabrisana meja med mestom in podeželjem, tudi kot posledica vse večje mobilnosti prebivalstva. Tudi v našem mestnem jedru je opazen proces staranja prebivalstva, po drugi strani pa vse večji vpliv dnevnih migrantov na izoblikovanje mestne ponudbe. Dejstvo je, da prostorskega razvoja mesta in njegove urbane prenovne ni več mogoče načrtovati izključno na lokalni ravni, ker ta vpliva tudi na okoliška območja, tako sosednje občine kot regije. Da bi lahko zagotovili harmoničen razvoj celotnega mestnega teritorija, da bi bili v našem mestu priča sodobnim socialnim, kulturnim in ekonomskim procesom, je treba pristopiti k sistematični strategiji urbane prenovne, ki mora biti hkrati horizontalna (obsega vse mestne soseske), vertikalna (o njej se odloča na vseh upravljaljskih ravneh) in prečna (vključuje

rehabilitacijo posameznih mestnih predelov, skupaj z družbenimi in gospodarskimi pobudami). Absolutno pogršam znanstveno poglobljeno socialno-demografsko in družbeno-ekonomsko analizo stanja našega mesta kot celote in posameznih mestnih sosesk, preučitve odnosov med mestom in njegovim zaledjem, vloge Novega mesta kot novega regijskega središča v slovenskem prostoru ter njegove konkurenčne prednosti in slabosti v primerjavi z drugimi mesti v srednjeevropskem prostoru. Šele nato bi bilo mogoče tehtno pristopiti k izdelavi celostne urbanistične zasnove mesta za harmoničen razvoj Novega mesta in regije v naslednjem dvajsetletnem obdobju.

Ali sploh vemo, kaj hočemo?

Da moje razmišljanje ni povsem iz trte zvito, dokazuje tudi aktualna polemika o (ne)potrebi izgradnje nove mestne športne dvorane. V tem primeru ne gre samo za vprašanje ali jo sploh potrebujemo, temveč tudi za dilemo, kje jo naj sploh zgradimo. Pa za božjo voljo, kaj nimamo že več let sprejete omenjene strategije urbanistične zasnove Novega mesta, ki gradnjo nove športne dvorane predvideva na severnem robu bodočega univerzitetnega kampusa v Drgančevju, Občinski svet Mestne občine Novo mesto pa je julija 2010 sprejel tudi Strategijo na področju športa v Mestni občini Novo mesto v obdobju 2010–2020. V omenjenem strateškem dokumentu s področja športa je jasno zapisano, da bomo 2014 dočakali popolno prenovno osrednje mestne športne dvorane Marof, med letoma 2018–2020 bomo priča izgradnji nove mestne športne dvorane z vsaj 6000 sedeži in 50-metrskega bazena v Drgančevju, 2012 pa bo obnovljen velodrom v Češči vasi za obstoječo namembnost. Po objavi novice, da bo Slovenija leta 2013 gostiteljica evropskega prvenstva v košarki in da je eno izmed potencialnih prizorišč tudi Novo mesto, nam spet ni nič jasno: ali naj sploh kandidiramo za organizacijo tekem in posledično zgradimo novo dvorano v Drgančevju, bi morda zadostovala le bolj ambiciozno zasnovana prenova velodroma v Češči vasi ali zgradimo še eno, nekoliko večjo seveda, telovadnico za potrebe Kmetijske šole v Bajnofu? Kot da se nismo ničesar naučili v primeru športne dvorane Leona Štuklja! Nobeden pa se do sedaj ni resno vprašal ali novo dvorano sploh potrebujemo. Komu bo namenjena, kdo jo bo zgradil, kdo upravljal in s kakšnimi stroški? Kje so zgornje organizacijske in finančne še obvladljive meje novomeškega vrhunskega športa? Vsi se namreč še dobro spomnimo finančne agonije po organizaciji mladinskega svetovnega prvenstva v kolesarstvu in še vedno nedokončane zgodbe okoli izgradnje velodroma kot tudi skoraj usodnih finančnih težav Košarkarskega kluba Krka, ko je gostoval v elitni evroligi. Torej, kakšne so realne potrebe in obenem tudi zmožnosti našega mesta? Ne glede na veljavne občinske dokumente in aktualne razprave na to temo, bi si osebno kvečjemu prizadeval, da bi Mestna občina Novo mesto v sodelovanju z zainteresiranimi tako ali drugače spravila pod streho velodrom v Češči vasi in ga ob tej priliki tudi prenovila kot večnamensko športno dvorano. Menim, da bi taka dvorana zadostovala našemu mestu in regiji za dolga desetletja. Projekt bi bil tudi finančno vzdržan in obvladljiv. Vse ostalo je po mojem mnenju nerealno sanjarjenje.

Tako kot so več kot očitna nerealna pričakovanja okoli ustanovitve novomeške univerze. Vse to (ne)dogajanje okoli ustanovitve univerze v Novem mestu se že predolgo odvija in postaja samo sebi namen. Čas pa beži! V Sloveniji že sedaj delujejo štiri univerze, od katerih le ljubljanska na svetovni kakovostni lestvici zaseda dokaj visoko mesto, medtem ko so ostale tri že v evropskem okviru precej neprepoznave. Vsem, ki se že leta neuspešno prizadevajo za ustanovitev univerze v Novem mestu, zato toplo priporočam, da že obstoječe kot tudi morebitne

nove fakultete v našem mestu čim prej priključijo eni izmed slovenskih univerz. Dejstvo je, da stroka in politika ustanavljanju novih univerz nista naklonjeni. Nobeden si ne želi tako imenovanih izmišljenih univerz, ustanovljenih po meri določenih proforskih lobijev, kot smo v zadnjem času temu fenomenu priča v sosednji Italiji. Po drugi strani smo tako pri nas kot v celotni Evropi priča zmanjševanju proračunskih sredstev za visoko šolstvo. In se zato tudi naše univerze vsakodnevno srečujejo s proračunsko negotovostjo. Univerze pa kljub temu vse bolj prevzemajo odgovornost za regionalni razvoj in gospodarski napredek regij in držav. Dejstvo je, da morajo univerze 21. stoletja sprejemati novo nalogo: preplet podjetnosti in inovativnosti. To pa pomeni, da morajo dejavno sodelovati z lokalnimi in regionalnimi gospodarskimi akterji. Zato še enkrat poudarjam, da nima smisla stokati nad svojo usodo, temveč se je treba v Novem mestu čim prej akademsko organizirati, preiti pod okrilje ene izmed obstoječih univerz in poiskati skupne razvojne cilje z regionalnim gospodarstvom. To pa ne pomeni, da je v tem primeru izgradnja univerzitetnega kampusa v Drgančevju odveč. Ravno nasprotno. Še prej bodo ustvarjeni pogoji za njegovo uresničitev, saj bodo na novomeške fakultete prav gotovo prihajali študirati tudi iz preostalih delov Slovenije. Sčasoma bo novi kampus generalno tudi izgradnjo nove športne dvorane in urbani preporod vzhodnega mestnega predela. Obratno se prav gotovo ne bo zgodilo!

Že iz teh dveh perečih in za naše mesto in regijo izredno pomembnih razvojnih tem je mogoče razbrati, kako kompleksno in dolgoročno usodno je načrtovanje prostora in umeščanje novih programov v mestno tkivo. Uspešno izvedeni projekti rodijo sadove šele čez čas, škodni učinki napačnih odločitev pa so vidni takoj. In zlepa jih ni mogoče popraviti. Kot prebivalec Novega mesta bi si želel najbolj, da bi moje (naše) mesto v prihodnjem desetletju tudi s svojo izoblikovano mestno identiteto in zunanjjo podobo odražal uspešnost dolnjega gospodarstva in razvojne potencialne ene najperspektivnejših slovenskih regij. Sedaj je ta razkorak kar preveč očiten. In ni samo nevzdržen, je tudi nelogičen.

VIRI:

Marjan Hočevar, Matjaž Uršič, Drago Kos in Franc Trček: Changing of the Slovene Urban System: Specific Socio-Spatial Trends and Antiurban Public Values/Attitudes. V: Paths of Urban Transformation, Frankfurt am Main, 2005.

Intervju z dr. Urbanom Vehovarjem, Radio Slovenija 1, Oddaja: Intervju ob desetih, 27. 10. 2010.

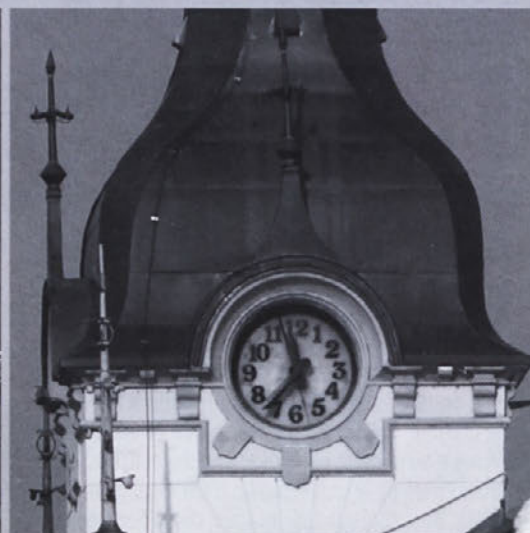
Udeležba državljanov v lokalnem javnem življenju. Posvet v organizaciji Državnega sveta Republike Slovenije in Društva Občanski Forum. Dvorana državnega sveta, Parlament RS, 24. april 2002.

Izkušnje projekta Nodus. Povezovanje urbane prenovne in prostorskega načrtovanja. V: www.trajekt.org/2010/11/25/izkusnje-projekta-nodus/.

Aleksandra Brezovec: Valček univerzitetne inovativnosti za postarano Evropo, Delo, sobota, 11. decembra 2010, str. 5.

Mestne ure: Občini gre zaupati bolj kot cerkvi

Besedilo in fotografije: Tomaž Levičar

Sveto in posvetno sta si v mnogih rečeh zelo vsaksebi. Celo v cerkvi si glede kakšne reči, ko pač dogma odpove, nisi edini. To in še kaj je izpričano tudi skozi čas, v Novem mestu pa kar v prikazu časa. Popotnik, ki bi želel ugotoviti, kje v času je, ko stoji sredi Kandijskega mosta, vsekakor postane zmeden, saj vsaka izmed treh s prostim očesom nekako vidnih stolpnih ur, ki se dvigajo nad mestnim jedrom, kaže drugače. Primerjava s sodobno elektronsko uro na roki ali mobilnem telefonu sicer kaže, da

gre najbolj zaupati občinski uri na rotovžu. Blizu točne je tudi ena od ur na frančiškanski cerkvi, a druga tam že kaže drugače. Ure na škofijski cerkvi pa so iz povsem drugega časa – ni povsem jasno ali kažejo čas v Meki ali Tokiu, vsekakor pa nimajo tamkajšnje ure nič skupnega s časom v Novem mestu ali Vatikanu. Se pa na škofijsko uro velja izgovoriti, ko močno zamujate na zmenek (datum fotografije: 12. 12. 2010).

Avtobusna postaja: Smetnjaki ob glavnem vhodu v mesto

Ni od danes, reč je res stara že leta in leta, a ob takem obilju časa je pač toliko bolj upravičeno pričakovati, da bi nekdo vendarle predstavil zbirko smetnjakov, ki so postavljeni ob glavnem pročelju novomeške avtobusne postaje, pravzaprav tik ob glavnem vhodu. Ne le obilje časa, tudi obilje prostora je ob postaji neizmerno. Zlahka bi našli primernejši, predvsem manj izpostavljen, bolj skrit, očem odmaknjen prostor za te smetnjake. Zagotovo ne bi premestitev škodila Novemu mestu niti na tekmovanju za lepota slovenskih ali evropskih mest leta 2011 (datum fotografije: 12. 12. 2010).

Topliška cesta – podvoz: Na eni strani red, na drugi nered

Na opornikih železniškega nadvoza nad Topliško cesto so že od nekdaj plakati in sem ter tja tudi grafiti. Pred leti so eno stran spodobno uredili in namestili oglasne plakate podjetja Tam Tam. Tam zato vlada red. Druga stran pa je ostala nedotaknjena, tam se še vedno lepijo plakati, kakor koga volja, zato je to neredko mestna nejevolja (datum fotografije: 12. 12. 2010).

Seidlova cesta – Labod: Oblike sredi džungle

Nekoč je veljalo, da imajo ljudje iz sveta mode nemalo okusa, obilo občutka za lepe stvari, da znajo svetu narisati lepe podobe. Morda je bilo tako nekoč in nekoč, morda je marsikje še, vsekakor pa tako ni v Labodu. Prostor ob Labodovi trgovini na Seidlovi cesti je prav grdo zanemarjen, še posebej pa zelenje, ki se nadzorovano razrašča, kot bi raslo sredi neokrnjene narave, obenem pa, kakor je pogosto, ko so reči zanemarjene, služi še kot priročno odlagališče za smeti (datum fotografije: 25. 11. 2010).

Portoval: Baza na vrhu

Kdor ima spodoben spomin, se bo spomnil viharja, ki je nastal oh postavljanju bazne postaje za mobilno telefonijo na vrhu Sipčevega hriba med Osnovno šolo Drska in Šolskim centrom Novo mesto. Epiloga, ki bi bil v veselje pritožnikom, ni bilo. A tedaj se je vsaj začutilo, da v Novem mestu ni prav vsem povsem vseeno, kaj se dogaja v mestu. Že drugačna je, začuda, bila zgodba, ko je podobna bazna postaja dobila svoje mesto lučaj od grmske osnovne šole, podobno nepolemično pa je bila postavljena podobna reč na vrhu Portovala, na prostoru, ki so ga Novomeščani še nekaj let nazaj branili pred skrunitelji. Ja, ja, mesto postaja zaspano ... Ali pa se Novomeščani enostavno raje zasebno pogovarjajo po mobilnih, kot bi javno branili mesto, njegovo podobo in njegove svete prostore (datum fotografije: 12. 12. 2010).

Slovenija potrebuje oranžni cunami

Franci Kek, fotografija Boštjan Pucelj

»Takole bomo!« so dejali partijski funkcionarji v ponedeljek zjutraj na partijski koordinaciji in gospodarstvu razdelili naloge (»Toliko bo dala vaša tovarna za ta šport, toliko za onega, podprli bomo planinsko društvo, srečanje pravovernih, preverili direktorja, povedali učiteljici, da ne more iti k polnočnici, saj v tem primeru njeno osebno prepričanje ni usklajeno s tistim, kar razlaga učencem ...«). Bili so časi, ko je bilo vse jasno in ljudstvu ni bilo treba (niti ni bilo zaželeno) razmišljati. Če pa že kdo je, in to ne v skladu z edino družbeno-politično usmeritvijo, je bil pač podvržen redefiniranju svojih stališč. In kakšen se je do gole resnice dokopal tudi na Golem otoku.

Prišla je demokracija. Gospodarstvo ni več le poslušalo navodil, liberalizem je bil vedno bolj neo, premoženje se je delilo na novo. Veliko rabot je bilo prepričenih, marsikatera ne. Kapital je začel delati hitreje od politike, ki se je z novimi zakoni prepočasno poskušala prilagajati novim razmeram tržnega gospodarstva. Mnogi so ta prehod izkoristili (ne glede na ideološke poglede iz preteklosti). Še zeleni so vedno bolj postajali zeleni le po barvi dolarskih bankovcev. Še stranka mladih je bila mlada toliko, kot je bila Ljudska republika Kitajska ljudska in Nemška demokracija republika demokracija.

In prišli smo v sedanjost, ko tržno gospodarstvo ne deluje le na področju gospodarstva, pač pa prevladuje tudi nad poljem politike. Prevladuje politika, ki je odvisna od vtisa, ki ga daje volivcem, in ji je od lastništva Mercatorja bolj pomembno lastništvo Dela. Kajti volivcem je treba dejanja, ki jih vodi kapital, s pomočjo medijev predstaviti kot pravilna, za ljudstvo koristna. In če je treba, bo neka ustanova proizvedla raziskavo, ki bo dala rezultate, ki ustrezajo investitorju, ki je obenem naročnik in plačnik

raziskave. Mediji bodo to že ustrezno pokrili, saj so vendar na trgu in je njihovo izhajanje odvisno od oglasov, za katere bo nekdo poskrbel ali pa ne. In če je neki projekt vreden najprej 600 milijonov evrov, po pol leta milijardo dvesto (pa morda še kakšnih 300 milijonov več), se bo v tej množici menda ja zagotovil kakšen milijonek evrov za lobiste in njihove dejavnosti, da bodo ljudje razumeli, da TEŠ 6 nujno potrebujemo ne glede na to, koliko stane, saj bomo brez njega v trdni temi premraženi, celo brez možnosti, da si napolnimo mobilni telefon.

Mogoče je utopija, da nekdo razmišlja, da je možno zagotoviti preverbo optimalnosti oziroma smiselnosti gradnje TEŠ 6. Gregor Golobič si je upal dregniti v ta, verjetno še zadnji Obrovac jugoslovanskega real-socializma, ki bi imel za posameznike (ki hočejo ta projekt nekritično peljati po začrtani poti) povsem nasprotno učinke od tistih, ki bi jih ta investicija prinesla že itak obubožani državi. Svojega kolega v vladi, takrat najpopularnejšega ministra, je Golobič vprašal, ali je prepričan oziroma ali ima dovolj podatkov, da je ta projekt smiseln. Minister Lahovnik je zamahnil z roko, češ – zatečeno stanje, saj so prejšnji podpisali, naj gre dalje (pa še proti lastni dolini ni najpopularnejše nastopati). Golobičovo vztrajanje pri prevetritvi in ugotovitvi smiselnosti projekta so sponzoriranci seveda obrnili v zgodbo, da oranžni predsednik to počne, ker hoče Ultri zagotoviti posel. In kar koli se bo zgodilo, bo seveda zadaj »pokvarjen interes Golobiča«. Če bo razmislek, da je bolj smiselno obnoviti bloka 4 in 5, bo to seveda zato, ker »bi baraba rad lomstil po štirki in petki, ker si ni uspel zagotoviti posla pri TEŠ 6« (če odmislimo račun za 1500 evrov + DDV, ki ga je avgusta Ultra izstavila TEŠ, ko je slednji po telefonu naročil neko zadevo). Če bo govora o

zunanjih vlagateljih (če bo sindikat lastnikom ta razmislek dopustil), bo to kajpak zato »ker bo to Ultra speljala prek nekega tujega partnerja«.

Veliko bolj enostavno bi se bilo ne vtikati v zadeve, v katerih imaš za nasprotnika močnega, kapitalsko močnega nasprotnika. Vendar ali bi bila ta drža za državo koristna?

Slovenija potrebuje stranko, ki si upa preprečiti tajkunske kredite Bavčarju in Šrotu, ki zagovarja odvzem premoženja, pridobljen na kriminalen način, ki zmanjša sejnine nadzornikom v javnih podjetjih, ki sankcionira nadzornike in direktorje, ki so si kljub novemu zakonu izplačevali preveč, ki si upa povprašati o smiselnosti milijardo dvesto milijonov vrednega posla v Šaleški dolini in okoljski oporečnosti tistega v Tržaškem zalivu, ki si upa javnim delavcem povedati, da je prav, da pri plačah delijo usodo ostalih državljanov, ki si upa spreminjati zakon o RTV, čeprav sedanji ustreza vsakokratni oblasti oziroma največjim strankam, ki zahteva čimprejšnji umik slovenskih vojakov iz Afganistana ... To je oranžni cunami, ki ga Slovenija potrebuje!!!

Ni pa lahko. Ministrica Radičeva ima ponudbe za potovanja v daljne dežele in tiste nekaj metrov pod zemljo. Okoli njenega domovanja imajo policisti poostren nadzor, učitelje njenih otrok pa so opozorili, naj bodo nekoliko bolj pozorni. Da o situaciji Gregorja Golobiča niti ne govorim.

Upam. (Čeprav bi bilo dosti lažje reči – »U p. m.«). Naj živi in preživi oranžni cunami.

Pripis uredništva: Franci Kek je poslanec (ZARES), izvoljen v volilnem okraju Novo mesto II.

Ob rob polemiki o slovenski himni

Za tebe, budalo, nabrušen je meč

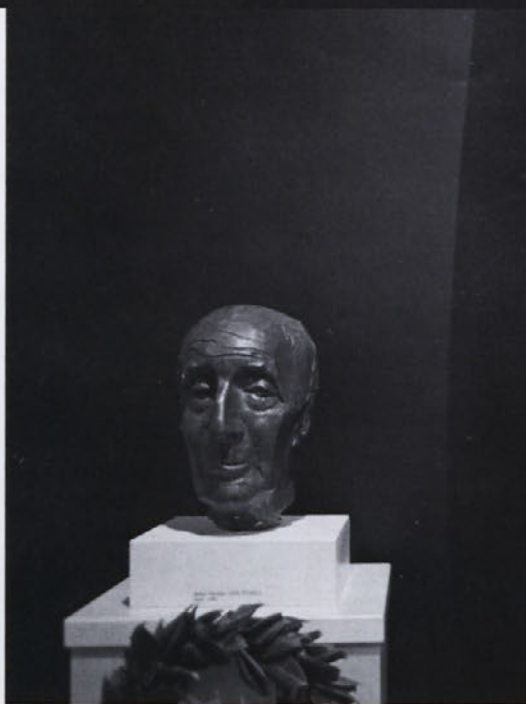
Marian Dovič, fotografija Boštjan Pucelj

Impresiven začetek, morate priznati. Morebiti vas zdaj celo zanima, za katero budalo je »bistrovidni orel« Jovan Vesel – Koseski, nekoč »prvi slovenski poet« in slavljeneč t.i. Bleiweisovega kroga, nabrusil svoj pesniški meč v časniku *Slovenija* evforičnega leta 1848, ko so v habsburški monarhiji popustile zapornice stroge predhodne cenzure? To je seveda »votli nemškutar«, »ponemčen izmet«, »otujčen izbirk«, »napihnen kalin«, ki se »zogne prevzetno slovenskih novin«. *Nemškutar*, narodni odpadnik, postane novi *notranji sovražnik* v agendi narodnjaštva, ki kot plimni val preplavi slovenski duhovni prostor v drugi polovici 19. stoletja – rakavo tkivo naroda, zoper katero je najostrejšje osti svojega intelekta uperil tudi novomeški rojak Janez Trdina.

Pozabavajmo se z umotvorom nekoč slavnega in pozneje do neslanosti v prah teptanega Koseskega nekoliko podrobneje. Nemškutarju pesnik diskretno polaga na srce: »Na tihama brate povedal ti bom, / O tebi sramuje slovenski se dom«. Toda ne gre brez kratke zgodovinske lekcije, kakršne poznamo že iz Vodnikove *Ilirije*: »Učil je, ne zabi, Slovenec modrost, / Ko glodal še Nemc je medvedovo kost«. Kot smo že videli, se odpadniku slabo piše: ne le, da ga čaka brušeni meč, še več, tudi v ljubezni mu tod okoli ne bo šlo: »Nikdar ne poljubi Slovenka te več, / Zaverže te, votli nemškutar! /.../ Ti tujcu nemarno si svoje predal, / Pod mizo njegovo boš trohice bral«. Morda se je pozneje Koseski zavedel, da ga je v duhu revolucionarnega marca v *Nemškutarju* zaneslo nekoliko predaleč: ko so pesem leta 1869 ponatiskovali v Bleiweisovih *Novicah*, se je menda »ni spominjal«. A kakor koli že, v danem trenutku se je pesem osamosvojila in v ponatisih ostala živi *simptom* začetka neke evforične epohe.

Narodnjaške zgodbe iz 19. stoletja so sicer zanimive že same po sebi, še toliko bolj pa v luči nedavne polemike o besedilu aktualne slovenske himne, dobro nam znane Prešernove *Zdravljice*. Dokler so nezadovoljstvo nad njenim internacionalizmom in premalo poudarjeno slovenskostjo izražali le osamosvojitveni veterani ali obrobna narodnjaška društva, zadeva še ni bila resna. Pač pa se je zapletlo, ko se je v zgodbo vmešal tržaški pisatelj Boris Pahor, nesporna intelektualna avtoriteta, ki meni, da je odsotnost omembe Slovencev/Slovenije v himni nevzdržna. Zato je namesto sedme kitice: »Živé naj vsi naródi, / ki hrepéné dočakat dan, / ko, koder sonce hodi, / prepír iz svéta bo pregnan, / ko rojak / prost bo vsak, / ne vrag, le sosed bo mejak!« predlagal Društvu slovenskih pisateljev, naj pošlje državnemu zboru predlog novega besedila himne, ki bi bil sestavljen iz kolaža verzov druge in sedme kitice iste pesmi in bi se glasil takole: »Bog našo nam deželo, / Bog živi ves slovenski svet, / Žive naj vsi naródi, / ki hrepene dočakat dan, / da koder sonce hodi, / prepír iz sveta bo pregnan.«

Pahorjev predlog je spodbudil živahno diskusijo, ki je med drugim pokazala, da doslej ni bilo povsem jasno, ali je himna – skupščina Republike Slovenije jo je sprejela 29. marca 1990 – celotna pesem ali le njena sedma kitica, da v zvezi z *Zdravljico* niso rešena nekatera pomembna tekstnokritična vprašanja in da imajo celo profesionalci težave z razumevanjem in tolmačenjem Prešerna (v branje priporočam prispevek Dragana Božiča *Katero kitico č'mo kot himno zapet!*, gl. delo.si). V središču debate pa je vendarle ostalo vprašanje, ali je za državno himno primerno besedilo, ki – če citiramo uradno vladno spletišče – »s svojo vsebino presega zgolj naravnost na slovenski nacionalni okvir« in s tem simbolično poudarja slovensko »miroljubnost in odprtost v svet«, ali pa bi si bilo nemara treba ogledati kak drugi opus, nemara kar pesmi »Prešernovega sodobnika in rivala Koseske-

ga, kjer pogosteje rožlja orožje«, kot ironično piše Miran Hladnik.

Resnici na ljubo je treba reči, da tudi mnogi verzi iz *Zdravljice* niso brez domoljubnega naboja: v »rodu sovražnike« treskajo gromi, žlahtne rožice Slovenke pa zarojevajo »strah sovražnikov«, domoljube, ki bodo srčno branili domačijo. Pa vendar, od partikularnega [mi, pivci – Kranjci – Slovenci – Slovani (vzajemnost »otrok Slave«) – vsi narodi sveta] se *Zdravljica* premakne v območje humanističnega univerzalizma in nenavadno sodobnega pacifizma. S tem se Prešeren odmika od domoljubnega mainstreama, ki je zares zacvetel šele po njegovi smrti leta 1849. Kratak sprehod skozi Prešernovim sledeče pesniške opuse jasno kaže, da bi bilo iz njih večinoma lažje rekrutirati pravo domoljubno himno, ki bi zadovoljila nepopoljšljive patriote. »Gorim za očetnjavo, njeno čast in slavo«, je pel že Jakob Gomišek v ponarodeli pesmi *Slovenec sem*; Lovro Toman pa v *Edinosti*: »Slovenci predragil Zdaj hitro na noge, / De reši se ptujnosti hude nadloge / Slovenija draga nam cenjena mati; / De krasna začne se iz spanja vzdigvati«. Ali pa Radoslav Razlag v svojem izlivu čustev *Domovini*, ki se ga je do naših dni pelo s solzo v motnem očesu: »Bodi zdrava, domovina, / mili moj slovenski kraj! / Ti prekrasna, ti edina / meni zemeljski si raj. // Tuje šege, tuje ljudstvo, / so prijat'ljji, brača ni, / Slava le, slavensko čuvstvo / srce moje vesele.« Podobna čustva je budil sklep slovite pesmi *Na jezeru* Miroslava Vilharja, še enega pristnega sinu svojega časa: »Tukaj Slava / vence vije, / srce bije / nam gorko; / čujte gore / in bregovi / da sinovi / Slave smo.«

Kot vidimo, polna emancipacija *slovenskega* od splošno slovanskega ni nujno izvršena. Morda je kleč v tem, da za tako emancipacijo ni prave samozvesti, saj pesniki tožijo, da je mala domovina »vsemu svetu nepoznana, od nikogar spoštovana«, kot pravi Simon Jenko v *Slovenski zgodovini* in nadaljuje: »V zlatih črkah v zgodovini / narodov bero se čini, / le od našega ni glasa / 'z prejšnjega ne zdani'ga časa«. Slutimo torej lahko neko negotovost, ki se kaže tudi v skoraj komičnem poveličevanju slovenske »korenine« v pesmi Koseskega *Kdo je mar?*: »Kjer zadene, iskra šine, / šest jih pade, kjer porine«, poetični uspešnici, ki so jo njega dni množično deklamirali na pamet, ali v njegovih pozivih k samozvesti: »Kdor zaničuje se sam, / podlaga je tujčevi peti« (*Bravcem novic h koncu*

I. 1845. v spomin).

V ustrezno razgretim ozračju je torej odprt prostor tudi za ženket orožja. Hladnika je seveda treba dopolniti: militanten ni le Koseski. »Hej, rojaki! Opasujmo uma svetle meče«, pravi Fran Cegnar v pesmi *Rojakom*. Tu so meči še umski, nemalokrat pa so čisto pravi. »Kadar bliska meč morije, / V boji kri junaška lije, / kakor hrast Sloven stoji«, poje danes komaj znani duhovnik-poet Jožef Virk v *Slavi Slovincem*. Ne igrajte se z rodoljubjem, da ne zbudite strašnega zmaja, žuga Lovro Toman sovražniku v *Rodoljubju*; če je treba, bo tekla kri do zadnje srage. Isti avtor v pesmi *Za Hrvate, naše brate!* v navalu bratskih čustev do sosedov že leta 1848 zapoje: »Oj, zato tud' mi planimo, / za orožje zagrabimo, / kadar mati hoče nas!«. Nič manj bojevit ni *goriški slavček* Simon Gregorčič, ki znamenito odo *Soči* zaključí z verzi: »Ne stiskaj v meje se bregov, / srdita čez branove stopi / ter tujce, zemljelačne, utopi / na dno razpenjenih valov!«, v pesmi *Za dom med bojni grom!* pa ubere še bolj udarne tone: »Naprej tedaj, junaški roj, / Za dom, za drage v hrabri boj / tja sred sovražnih čet! Med nami vsak je cel junak, Naj pade tretji, drugi vsak, / Da bo le dom otet!«

Na koncu ne smemo spregledati pesmi *Naprej, zastava Slave!* Simona Jenka iz leta 1860, posebej sloveče v uglasbitvi Davorina Jenka, ob kateri še danes salutirajo slovenski policisti: »Naprej, zastava Slave, / na boj, junaška kri! / Za blagor očetnjave / naj puška govori!«. Ja, v nekdanji slovenski himni je, kot bi še danes rekli nekateri, *vrag odnesel šalo*: poje orožje, tolčejo gromi in teče kri, ki »terja jo naš dom«. Morda je Jenkov tekst za policijsko himno še vedno primeren, težko je soditi o tem. Ampak vsekakor danes ne bi smeli imeti *problema* s tem, da v slovenski državni himni – za razliko od mnogih drugih evropskih dežel – ni sledi ideološke navlake domoljubov 19. stoletja. Pravzaprav je ravno zato sedma kitica *Zdravljice* izrazito dostojna zunanepolitična izkaznica za 21. stoletje.

Dolenjski jegermajster

1

Besedilo in fotografije: Boštjan Pucelj

Čeprav je v kulturi povprečnega Dolenjca skrb za uspešno pridelavo cvička na prvem mestu, je pri gospodinjah veliko več govora o bolj konkretnem alkoholu. Imenujejo ga jegermajster. Gre za doma pridelano zeliščno žganje. Izvor imena je povezan z nemškim komercialnim proizvajalcem Jägermeister, ki ima podobno stopnjo alkohola. Recept za dolenjsko različico je narejen za 42 rožic, medtem ko naj bi nemški svetovljan vseboval 56 različnih vrst zelišč, plodov sadja in koreninc. Podobna nam znana alkoholna zadeva je tudi češka Becherovka, vendar je ta nekoliko bolj grenka.

Ker gre tu za domači zvarek, se recepti od hiše do hiše nekoliko razlikujejo, povzel pa bom tipične lastnosti, pripravo in sestavine, ki jih potrebujemo za izdelavo kakovostno pitnega zdravilnega napitka. Čas pridelave traja celo leto, nekako od zgodnje spomladi, ko poženejo prve rožice, pa do novembra, ko zadevo karamelizirate in ustekleničite. Če boste sami pridelali tudi žganje, pa morate to storiti v mrzlih zimskih dneh v posebnih kotlih za žganjekuho. Recept je napisan za 6 litrov najboljšega domačega dolenjskega jegermajstra. Za začetek potrebujete steklen kozarec in 5 litrov alkohol, stopnje med 35 in 45 %. Uporablja se tropinovec ali sadjevec, ki ga lahko kupite v trgovini, na podeželju ali ga lahko pridelate sami, če imate papirje za žganjekuho urejene pri pristojnem carinskem uradu. V seznamu so navedene bistvene zdravilne rastline, ki jih namočite v kozarec z alkoholom. Če imate podatke o dodatnih zdravilnih rožah, jih dodajte po želji. V veliko pomoč vam bodo tudi agronomi ali farmacevti, ki se spoznajo na

pozitivne učinke posamezne rastline. Poleg so navedeni tudi meseci cvetenja za lažji razpored nabiranja. Za povprečno Dolenjko ali Dolenjca seveda ni težko najti vse rastline, ni pa lahko skozi leto skrbeti, da ob pravem času nabere ustrezne zelne cvetove. Če boste nabrali 80 % vseh navedenih rastlin, boste naredili zelo dobro delo. Za vsako točko s seznama natrgate pest cvetov, listov ali plodov. Če vam je bolj kot prostornina bližja numerologija, v kozarec odštejete 30 kosov vsake sestavine s seznama. Kozarec mora biti tesno pokrit, da tekočina ne izhlapeva. Po dodajanju novih rožic z žlico premešate in pazite, da so vse sestavine v celoti namočene. Predlagam, da rastlin ne operete, ampak jih nabirate zdrave na ekološko čistih lokacijah. Jeseni, ko končamo z vnašanjem rastlin v alkoholno tekočino, pustimo zmes še dobra dva tedna pri miru. Iz izkušenj vam predlagam, da si čez leto eno dopoldne v mesecu namenite nabiralništvu in tako boste celoten seznam nedvomno odključali.

Postopek izdelave. Žganje precedimo skozi cedilo. Če nimate tankega cedila, si pomagajte z gazo. Vzamete sladkor (na liter žganja potrebujemo 25 dag sladkorja) in ga segreje v ponvi, da karamelizira. Med segrevanjem sladkor mešate. Ko sladkor porjavi, dolijete vodo ter pustite, da zavre. Ko se sladkor raztopi, ugasnete in počakate, da se zadeva ohladi. Dolijete žganje, premešate in pustite stati eno uro. Na koncu jegermajster nalijete v čiste steklenice. Za preventivo ali kurativo je povsem dovolj en štamperele domačega jegermajstra. Vse, kar je več, povzroča drugačne prijetne in manj prijetne posledice.

Trobentice

Bele vijolice

Navadna marjetica

Modra vijolica

Pljučnik

2 Žganjekuha ni zapleten postopek. Potrebujete kotel za kuhanje, dobro zrelo sadje ter veliko drv za nakladanje na ogenj. Sadje mora biti ustrezno razredčeno z vodo, sicer se zmes posode prime in tako 'zažgano' žganje lahko samo zlijemo v odtok.

3 S prvo prekuho čez kotel priteče t. i. najga, potem pa to spet prekuhamo in dobimo t. i. prežigo, ki je dejansko žganje. Jože Vene iz Žvabovega je mojster za različne vrste

kakovostnega žganja, pridelanega iz domačega sadja.

4 Iz 80-litrskega kotla dobite približno 15 litrov žganja. Pomembno je, da teče v tankem curku. En kotel se kuha od 3 do 4 ure. Ko alkohol pojenja, moramo sadje zamenjati, drugače pokvarimo koncentracijo alkohola.

5 Rožice za jegermajster najlaže najdemo na sprehodih po dolenskem hribovju, travnikih ali

vodnih brežinah. Večina rastlin s seznama je primerna tudi za zeliščne čaje, ki olajšajo bolečine in zdravstveno podoba pacienta. Cvetov ne nabiramo v rosi ali dežju.

6 Sladkor karamelizirate in potem stopite v vodi. Za vsak kilogram sladkorja dolijete liter vode.

7 Alkohol precedimo skozi tanko cedilo.

NA NASLEDNJI STRANI

8 Ostanek (namočene cvetove, liste in plodove) stresete v kuhinjski servet in ožamete. Tako priteče še par decilitrov okusnega žganja.

9 Na zdravje!

NA PREJŠNJI STRANI

1 Kozarec naj ne stoji na soncu ali blizu vročine. Po navadi namakate sestavine v 4 litrih alkohola, na koncu sezone pa dolijete še liter.

RASTLINA	UPORABNO	NABIRAMO
lapuh	cvet	marec - april
trobentice	cvet in listi	marec - april
vijolica - bela	cvet	marec - april
vijolica - modra	cvet	marec - april
regrat	cvet	marec - april
pljučnik	cvet	marec - april
jagode	cvet	april - maj
smreka	vrščki	april - maj
robida	listi	april - junij
ozkolistni trpotec	listi	april - september
navadna marjetica	cvet	maj - september
dobramisel	cvet	maj - junij
lapuh	listi	maj - junij
brin	zelene jagode	maj - september
pelin	listi	maj - junij
bezeg	cvet	maj - junij
rman	cvet in listi	maj - september
žajbelj	listi	maj - junij
ajbiž	cvet in listi	maj - junij
meta	listi	maj - junij
materina dušica	cvet in listi	maj - september
vinska rutica	listi	maj
akacija	cvet	junij
borovnice	listi pred zorenjem	junij
bela detelja	cvet	junij - julij
janež	listi in plod	junij - julij
kumina	plod	junij - avgust
majaron	listi	junij
lipa	cvet	junij
širokolistni trpotec	listi	junij - avgust
šentjanževka	cvet	junij - avgust
oreh	plod še zelen	junij
rožmarin	listi	junij - avgust
srčna moč	cvet	junij - avgust
pravi kostanj	cvet	junij
arnika	cvet	julij - avgust
njivska preslica	listi	julij - oktober
tavžentroža	cvet	julij - avgust
navadna melisa	listi	julij - avgust
limonina melisa	listi	julij - avgust
ognjič	cvet	julij - avgust
ameriški slamnik	cvet	julij - avgust

Seznam rastlin, ki jih namočite v alkoholno tekočino za pridelavo dolenskega jegermajstra. V seznamu so za lažji razpored nabiranja skozi leto poleg dela rastline navedeni tudi meseci cvetenja. Pidelovalci si v seznamu beležijo datum nabiranja kot opomnik, da so določen cvet že nabrali, in jim to tudi olajša nabiranje za naslednje leto.

Meta

Majaron

Ajbež

Limonina melisa

Pelin

Polemika o malem delu

Malo delo – velike sanje, veliko delo – pravo znanje!

Boštjan Grobler, fotografija Boštjan Pucelj

Se še spomnite, kako ste prišli do svoje prve službe? Najbrž da. Pomislite, kaj je bilo odločilno, da ste to službo dobili prav vi. Jaz sem svojo prvo službo iskal tako, da sem kandidiral na več razpisanih delovnih mest v Ljubljani. Novo mesto takrat za neznane pripravnike ni bil odprt trg dela. V ljubljanskem BTC so iskali pripravnika v logistiki. Vabila na razgovor za zaposlitev sem se močno razveselil, veselje pa se je nadaljevalo v ponos, ko sem zvedel, da sem bil med več kot 150 kandidati za delovno mesto izbran med 24 tistih, ki so bili uvrščeni v naslednji krog.

Moj prvi razgovor je bil zelo sistematično tehnične narave. Najbolj pa me je presenetilo vprašanje: Kakšne pa so vaše delovne izkušnje? - Kako, prosim? Kakšne delovne izkušnje, saj iščem šele prvo zaposlitev? - V življenjepisui ste navedli delo v skladišču ...

Neverjetno! Nikoli si nisem mislil, da bo počitniško delo, ki sem ga vsake srednješolske počitnice po par tednov opravljal v skladiščih v Savinjski dolini ter pettedensko res težaško delo v logističnem centru v Nemčiji, pomenilo odločilno prednost med 150 diplomiranimi ekonomisti, ki so sredi Ljubljane iskali svoj prvi službeni izziv.

In ne da so mi te počitniške izkušnje odprle vrata do prve zaposlitve, z njimi (čeprav jih nisem do takrat zaznaval kot nekaj uporabnega) sem si hitro pridobil zaupanje svojih šefov, ki so mi za pripraviško nalogo zaupali zagotovo najpomembnejši projekt tistega leta. Zakaj? Ker sem delo v skladišču poznal dobro že od prej! Zakaj? Ker sem poznal tehnologije, postopke in priložitosti za izboljšave! Zakaj? Ker sem te izkušnje dobil v obdobju, ko nisem bil obremenjen z zunanjimi dejavniki. Ob vsaki delovni fazi sem razmišljal: ali je sploh potrebna ali se da izvajati učinkoviteje ali res ne gre na drug način.

Tako imenovano delo dijakov in študentov na občasnih in začasnih delih, bolj znano kot študentsko delo, je v Sloveniji urejeno s koncesijami, ki jih ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve vsako leto podeli podjetjem, ki izpolnjujejo za to določene pogoje. V Sloveniji je 47 koncesionarjev, ki svoje delo opravljajo v 150 poslovalnicah po vsej Sloveniji. V letu 2009 je bilo posredovanih prek 200 000 del (še enkrat toliko so si jih poiskali študenti) več kot 150 000 dijakom in študentom, ki so za svoje delo zaslužili dobrih 300 milijonov EUR, torej dobrih 2000 EUR na dijaka oz. študenta. Pri tem se je iz koncesijske datatve odvedlo 6 milijonov EUR za izgradnjo in obnovo študentskih domov, 9 milijonov EUR za štipendije, 13,5 milijona za delovanje študentskih klubov. Z drugimi besedami: v enem letu so si študentje s svojim delom zgradili novih 200 ležišč v študentskih domovih, 3500 študentov je pre-

jemalo celo leto štipendijo v višini 215 EUR na mesec, študentski klubi so sproducirali nešteto dogodkov in omogočili številne ugodnosti za študente in dijake.

Popolnoma se strinjam, da mora biti prva skrb študenta, da se izobražuje, da se usposablja za zaposlitev in življenje. Ne strinjam pa se s tistimi, ki vidijo študij kot edino pomembno prednostno nalogo študentov. Ne! Študent mora v svojem študijskem obdobju poleg fakultetnega znanja izkusiti mnogo več. Mnogo stvari lahko izkusi res samo takrat. To je obdobje, ko se osamosvaja, ko je na preizkušnji njegova osebnost. Bolj kot kadar koli prej širi svoje realno socialno omrežje. Srečuje se s posamezniki in interesnimi skupinami, ki imajo svoj način življenja, ki imajo svoje življenjske prioritete, ki imajo različne življenjske cilje. Sedaj je on tisti, ki izbira posameznike oz. skupine, s katerimi bo sledil svojim novim življenjskim izzivom. Seveda njegovo svobodo pri sprejemanju teh odločitev omejujejo številni dejavniki. Najprej so to njegovi osnovni sociološki vzorci obnašanja, potem je to okolje, v katerem živi (študentski dom, pri starših ali sorodnikih, s svojim fantom ali punco), zelo pomemben dejavnik pa so resursi, s katerimi razpolaga. To sta med drugim prosti čas, ki mu je na voljo, in pa denar, ki ga ima za to na voljo.

To, da ima vsak študent poleg obveznosti na fakulteti in priprav na izpite še vedno dovolj prostega časa, se najbrž strinja velika večina. Ta čas je namenjen počitku in druženju. Kakovost druženja pa je odvisna predvsem od kakovosti programov in njihove cenovne dostopnosti.

Študentske organizacije po vsej Sloveniji so v večdesletnem delovanju vzpostavile študentske programe, ki so po zelo ugodnih cenah dosegljivi vsem študentom. To, da lahko v novomeškem Lokalpatriotu spremljate svetovno jazz zvezdo, ki na turneji med Madridom, Frankfurtom in Parizom obišče še Novo mesto, in vas to stane 10 EUR, je skregano z vsako ekonomiko in logiko, da imamo v Sloveniji najboljši hostel na svetu (Celica) in v Novem mestu najlepši hostel v Sloveniji (Situla), je pravi fenomen, da lahko na Cvičkarji v Novem mestu zastoj vsako leto prisluhnemo najboljšim slovenskim skupinam in da lahko, ne navsezadnje, berete ta časopis, ki ima vsebinsko širši domet kot ostali oglasno-vsem-všečni mediji v regiji, je rezultat študentskih gibanj in organiziranja, ki je na številnih generacijah pustil neizmeren pečat. Dostop do brezplačnih ali pa res ugodnih jezikovnih tečajev, študentske prehrane, izletov in popotovanj, avtobusnih prevozov, vseh oblik rekreacije, knjig in strokovne literature, dogodkov in predstav ... je študentom skozi čas postal že popolnoma samoumeven. Večina morda sploh ne zazna več, da za

vsemi temi ugodnostmi stoji en velik sistem, ki se mu reče študentsko delo.

Študentsko delo, ki je v zadnjih letih dobilo veliko negativnih konotacij, je le portal, za katerim se skriva zelo kompleksen sistem. Zakonodajalec se je lotil spreminjati zakonodajo, ki ureja študentsko delo na novo. Z zakonom o malem delu je želel omejiti anomalije pri študentskem delu. Te obstajajo, vendar so v tako kompleksnem sistemu izrazito minornega značaja in se jih lahko odpravi zelo enostavno (nadzor nad vpisi študentov). To je tako, kot da bi – zato ker je zmanjkalo vode v rezervoarju za čiščenje vetrobranskega stekla na avtu – zamenjali kar cel avto.

Omejitve, ki jih postavlja nov zakon, pomenijo radikalno znižanje študentskega dela. Manj dela, manj izkušenj, manj študentskih ugodnosti, manj študentskega aktiviranja, manj mladinskih projektov

Ker sem zaposlen v kadrovske agenciji in večkrat vodim razgovore z iskalci zaposlitev, si kar ne morem več predstavljati, kako imeti razgovor s svežimi diplomanti. Kako naj človeka, ki v življenju še ni nikoli v realnosti izkazal svojih kompetenc, uvrstim v nabor najožjih kandidatov za določeno delovno mesto. Izkušnje iz razvitih trgov delovne sile, ki so se že več ali manj uveljavile tudi v Sloveniji, so takšne, da je osnovna izobrazba le vstopnica na razgovor. V finalu zmagujejo tisti, ki pokažejo več!

Z zakonom o malem delu bo tako imenovana generacija X, ki je že tako bolj virtualno kot realno opravilna, izgubila še tisto nekaj priložnosti, da ohrani stik z realnim delom.

Ali nima kava, ki jo postreže brhka študentka v lokalu, boljši okus kot tista iz avtomata? Sir v trgovini je bistveno bolj mamljiv, kot ti ga hostesa v trgovini ponudi košček na zobotrebcu in te zraven pouči, da je od slovenskih krav. Dobro, priznam. Moje delo v skladišču najbrž takrat ni znal noben potrošnik, noben piščanec ni pojedel več krmil, ker sem jih jaz premetaval s kamiona na kamion, nihče ni mislil na moje prevajalsko delo, ko je bral slovenska navodila, ko je prvič vključil novo uvoženo mikrovalovko. Sem pa imel delo in dobro vem, da prek interneta kupljene tenisne ne naredi poštar, ki nam jih preda na vhodnih vratih našega stanovanja.

Pripis uredništva: Boštjan Grobler je član uprave Agencije M Servis d.o.o., ki je posrednik študentskega dela.

DNS poziva: Oddajte svoj podpis proti malemu delu!

„Nedolgo nazaj je bil sprejet zakon o malem delu. Zakon, ki je zelo slab za več socialnih skupin. Za študente in dijake prinaša veliko novih omejitev; glede števila ur dela, višine plačila in zasluzka na letni ravni. Prav tako je zakon slab za brezposelne, ker je bolj verjetno, da bodo sedaj zaposleni kot mali delavci in ne bodo dobili redne zaposlitve. Opozoriti je treba, da zakon ne zagotavlja nobenih socialnih pravic, kot so regres, plačan dopust, povrnitev potnih stroškov, porodniška. Zakon poleg študentov, dijakov, brezposelnih vključuje tudi upokojece. Namesto, da bi država poskrbela za ustrezne pokojnine, upokoječem samo nalaga dodatno delo. To so samo nekatere slabe točke zakona. Torej, na kratko: zakon je slab! Zato na DNS-ju opozarjamo na nepopravljive spremembe, ki nam jih prinaša in pozivamo vse volilne upravičence, da oddajo svoj podpis za razpis referendum! Zbiranje podpisov bo potekalo od 3. januarja do 6. februarja 2011 na Upravnih enotah po vsej Sloveniji. DNS poziva k oddaji podpisa, da bomo imeli možnost izraziti svoje mnenje, ki ni bilo uslišano v času usklajevanja zakona.“ je o zakonu o malem delu povedala Lidija Zupančič iz Društva novomeških študentov (DNS).

Enakopravnost žensk

Vsem prestrašenim

Petra Božič

Zadnje čase je ob branju časopisov (predvsem pa trapastih revij) in gledanju televizijskih prispevkov čutil strah. Ja, kar lebdi po zraku ta prestrašenost. Izvor ji je najti v ženskah. In moških. Ali pravilneje – v nepravih moških, v metričnih. Prava moškost izginja in ženske nas bodo izrinile iz vsake pore družbenega življenja; pravim dedcem so ure štete. Da ne boste rekli, da si izmišljujem: »Danes imamo opraviti s popolnoma spremenjenim moškim. Na univerzi se to kaže v velikem nezanimanju za tehnične vede, v nezainteresiranih, apatičnih študentih, v pravu v feminizaciji poklica /.../ Upada zanimanje moških za šport, moški posedajo v ženski družbi, hkrati ženske ugotavljajo, da so mladi moški premalo spolno agresivni v dobrem smislu ...« To je izjavil Boštjan M. Zupančič, citat pa sem našla v kolumni Tadeja Goloba (ki je na tem mestu izražal zaskrbljenost nad dobrobitjo slovenskega naroda glede na to, da našo zemljo gazijo sami pederajsi, in zato okrilil kar pesticide). Vedno sem uživala v njegovih kolumnah, tokrat ne preveč. Ker mi gre iskreno na živce tole posiljevanje s pravo moškostjo. Če upoštevamo citat, se pravi moški ukvarja s športom in je navdušen nad tehničnimi vedami. Priznati moram, da po teh kriterijih poznam samo dva osebk, ki se lahko označita za prava moška. Res pa je, da je kriterijev več. Recimo: pravi moški ni copata in ga malo briga za čustva partnerke. »Taprau dec« hodi naokrog ves kosmat in ne uporablja deodoranta. Ne ve čisto dobro, kaj je predigra, in ne zna zagnati pralnega stroja. Ampak vse le ni tako črno belo, kajti pravi moški tudi skrbi zase in vedno diši. Sam si lika srajce in užitek njegove partnerice je zanj pomembnejši od svojega. Na, če to ni stresno!

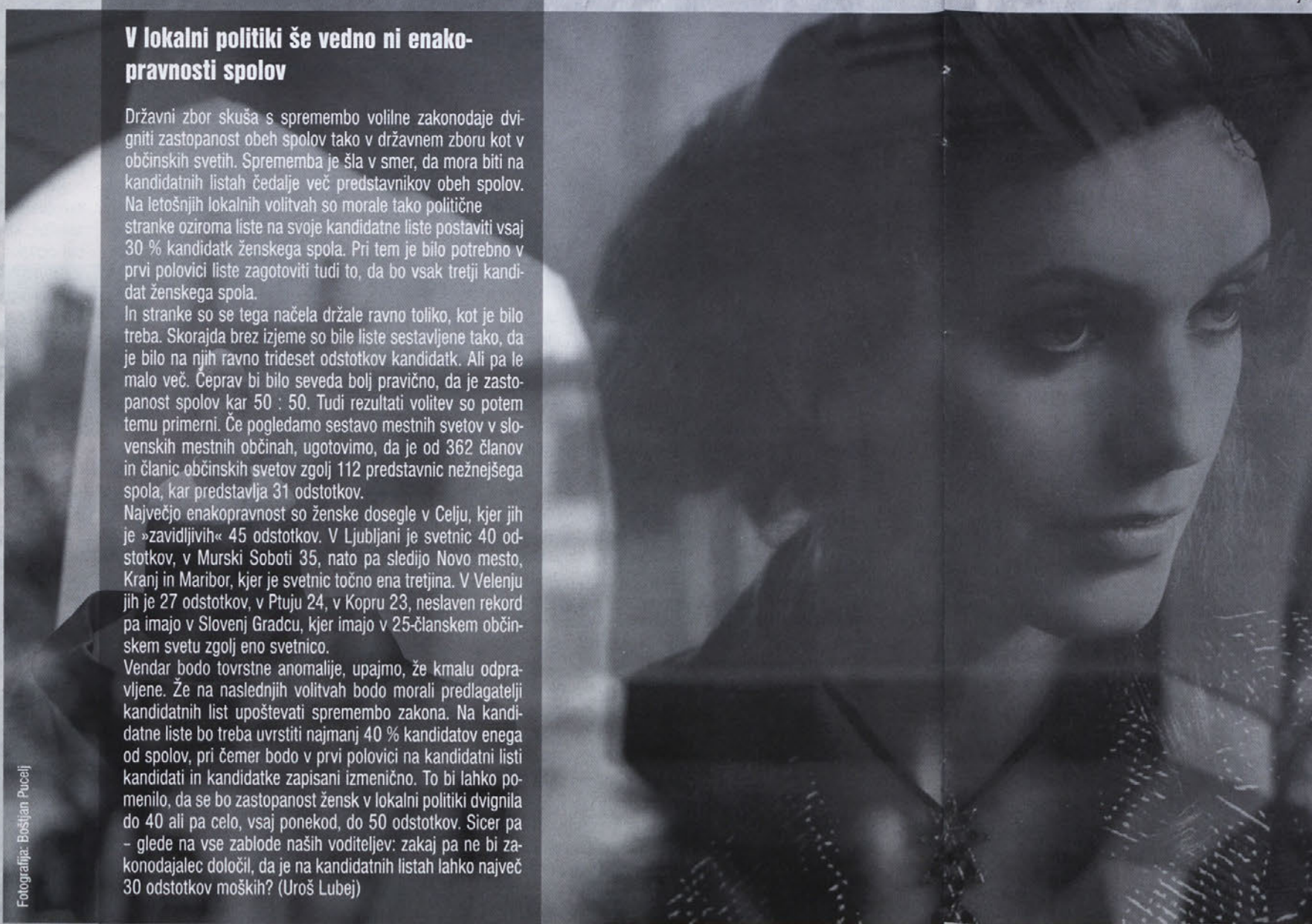
Še bolj pa me je zmotil drugi del citata, da gre za feminizacijo nekaterih poklicev. Okrog tega vprašanja nastaja vsesplošna panika in zadnjič sem v neki moški reviji zasledila prispevek očitno povsem paranoičnega avtorja, ki izraža strah pred popolno feminizacijo vseh poklicev, torej, da bodo vsi moški v kratkem ostali brez služb, saj so na pohodu grabežljive ženske, ki očitno niso več zadovoljne samo s kuhalnico in z umazanimi pleniciami. Nehvaležnice! In da razčistimo, feminizacija določenih poklicev (pri nas je to učiteljski in sodniški poklic, novinarstvo, piarstvo pa seveda vsi poklici, ki ustrezajo t. i. ženski naravi, torej vse, kar zahteva milino in požrtvovalnost, na primer zdravstvo) se zgodi iz preprostega dejstva, da se moški najprej iz njih umaknejo. Poklic ni več zanimiv in postane prepusten tudi za drugorazredne državljane – ženske. In potem sploh ni več zaželen, ker se v njem znajde čedalje več žensk. Na koncu ga noben »pravi« moški niti noče več opravljati.

»Taprau dec« hodi naokrog ves kosmat in ne uporablja deodoranta. Ne ve čisto dobro, kaj je predigra, in ne zna zagnati pralnega stroja. Ampak vse le ni tako črno belo, kajti pravi moški tudi skrbi zase in vedno diši. Sam si lika srajce in užitek njegove partnerice je zanj pomembnejši od svojega. Na, če to ni stresno!

V lokalni politiki še vedno ni enakopravnosti spolov

Državni zbor skuša s spremembo volilne zakonodaje dvigniti zastopanost obeh spolov tako v državnem zboru kot v občinskih svetih. Sprememba je šla v smer, da mora biti na kandidatnih listah čedalje več predstavnikov obeh spolov. Na letošnjih lokalnih volitvah so morale tako politične stranke oziroma liste na svoje kandidatne liste postaviti vsaj 30 % kandidatke ženskega spola. Pri tem je bilo potrebno v prvi polovici liste zagotoviti tudi to, da bo vsak tretji kandidat ženskega spola. In stranke so se tega načela držale ravno toliko, kot je bilo treba. Skorajda brez izjeme so bile liste sestavljene tako, da je bilo na njih ravno trideset odstotkov kandidatke. Ali pa le malo več. Čeprav bi bilo seveda bolj pravično, da je zastopanost spolov kar 50 : 50. Tudi rezultati volitev so potem temu primerni. Če pogledamo sestavo mestnih svetov v slovenskih mestnih občinah, ugotovimo, da je od 362 članov in članic občinskih svetov zgolj 112 predstavnic nežnejšega spola, kar predstavlja 31 odstotkov. Največjo enakopravnost so ženske dosegle v Celju, kjer jih je »zavidljivih« 45 odstotkov. V Ljubljani je svetnic 40 odstotkov, v Murski Soboti 35, nato pa sledijo Novo mesto, Kranj in Maribor, kjer je svetnic točno ena tretjina. V Velenju jih je 27 odstotkov, v Ptuj 24, v Kopru 23, neslaven rekord pa imajo v Slovenj Gradcu, kjer imajo v 25-članskem občinskem svetu zgolj eno svetnico. Vendar bodo tovrstne anomalije, upajmo, že kmalu odpravljene. Že na naslednjih volitvah bodo morali predlagatelji kandidatnih list upoštevati spremembo zakona. Na kandidatne liste bo treba uvrstiti najmanj 40 % kandidatov enega od spolov, pri čemer bodo v prvi polovici na kandidadni listi kandidati in kandidatke zapisani izmenično. To bi lahko pomenilo, da se bo zastopanost žensk v lokalni politiki dvignila do 40 ali pa celo, vsaj ponekod, do 50 odstotkov. Sicer pa – glede na vse zablode naših voditeljev: zakaj pa ne bi zakonodajalec določil, da je na kandidatnih listah lahko največ 30 odstotkov moških? (Uroš Lubej)

Fotografija: Boštjan Pucelj

Kar je najbolj zanimivo – niti približno toliko pompa ni deležno dejstvo, da obstaja poklici, ki so povsem maskularizirani. Kot recimo večina tehničnih poklicev. In še vedno politika. Niti ne tako dolgo nazaj je bil pri nas za ženske zaprt poklic vojakinje in policistke. Z zakonskimi direktivami. Danes jih ni več, a smo še vedno priča spolni segregaciji – najbrž že me prepoznamo, do kje lahko gremo, do kod segajo simbolne meje.

Meje ženskega poslovnega uspeh pa pogosto niso le simbolne. So nenapisane, vsekakor, a še kako resnične. Vemo, da je višje izobraženih v Sloveniji več žensk kot moških. Vemo, da so v svojem pokli-

bijo priložnost, ko so časi najtežji, prej ne. Rada bi poudarila še nekaj. Ves čas poslušam besedice o enakopravnosti in emancipaciji, videli smo, da je zdaj prisoten že kar strah; ženska bo zavladala svetu! En korak iz kuhinje pa že taka panika. Opažam tudi, da so ženske same prepričane, kako enakopravni da smo. Rada bi, da vsaka malo premisli, kdo je tisti, ki daje vsak dan pratečo perilo. Kdo pospravi posodo. Kdo pometa in pomiva po tleh. Kdo lika. Kdo briše prah. In tako naprej. To je delo, ki je tako ali tako nevidno – opazi se ga le, kadar ni opravljeno. Če pa govorimo o sferi plačanega dela, lahko opazimo, da tudi tam nismo enakopravni. V Sloveniji je

razlika v plači med ženskami in moškimi za isto ali primerljivo delo lani znašala 7,8 %. (Eurostat 2009). Kar je v primerjavi z evropskim povprečjem zelo malo, kajti drugač je razlika 17 % (!). Zakaj že? A nismo enaki? Prosim torej vse prestrašene množice, vse urednike časopisov in televizij naj še malo počakajo, preden sprožijo plaz prispevkov in okroglih miz na temo So ženske s svojo emancipacijo krive, da moške pesti kriza moškosti? Ljubi moji, emancipacija se šele začneja.

Sobotno popoldne. V kuhinji se mudi sosed, ki pripravlja kosilo. Na televiziji smučarska tekma, ki je nihče ne spremlja. Jedilnica in dnevni prostor sta moderno in okusno opremljena. Sosedin mož vstopi, ko smo že konkretno pri jedi. Pomežikneva si in prisede. Brez stalnega dela je že, odkar pomnim. Vmes je sicer bilo tu in tam nekaj služb, vendar že dolgo nič stalnega. Kot se spomnim, je nazadnje delal kot varnostnik, čeprav verjetno pod soncem ni človeka, ki bi bolj utelešal diametralno nasprotje varnostnika. Njegova preklata in posušena postava se sklanja nad juho in ne mine deset minut, ko brez besed vstane od mize in odide ven na cigaret.

Soseda mi po tistem prišepne, da mož zadnje čase preveč kadi, da zaradi tega nima apetita, da naj nikar ne začenjam s cigaretami. Učno uro o kajenju se odločim preslišati in razmišljam o tem, kak vpliv – če sploh – ima na moški ego dejstvo, da glavni dohodek k hiši prinaša žena, ki je v tem primeru že več desetletij stalno zaposlena v uspešnem novomeškem podjetju. Sem s takim razmišljanjem preveč staromodni in možu delam krivico? Kako so se družinske paradigme odnosov moški – ženska spremenile v zadnjih desetletjih, v zadnjih stoletjih? Čeprav nisem študent sociologije, se mi vprašanja v glavi množijo kot nevtroni v jedrskem reaktorju, zato odklonim kavico in po hitrem postopku obljudim, da se kmalu spet vidimo.

Seveda moj sosed še zdaleč ni edini primer brezposelnega moškega, ki se je znašel v podobnem položaju. S kolapsom Vegrada in Mure je v kriznih časih število takih primerov gotovo veliko. A za trenutek pozabimo na to in pogledimo, kaj se skriva v loncu naše kulturno-zgodovinske ideologije oziroma kaj je krivo, da je naša percepcija moškega in ženske takšna, kot je.

Pred dvesto leti sta bili vlogi partnerjev pri hiši veliko bolj specifično določeni. Na eni strani moški kot zaščitnik in hranitelj gospodinjstva in družine ter na drugi strani ženska, prikovana na ognjišče in zadolžena za vzgojo otrok. Prostora za variacije res ni bilo; če je moški ostal brez dela, je krizo občutila celotna družina. Zgodovinsko je bila žena edina finančna zaščitnica, katere namen je bil olajšati začetke skupnega življenja ali pa nuditi podporo v primeru, da bi moški umrl. Pravici do izobrazbe in imetja nepremičnin sta prav tako pripadali izključno moškemu, ki je vse do konca devetnajstega stoletja ostal privilegirani spol.

Razlogi te delitve so kompleksni. Po eni strani je vladavina patriarhata v družbi prisotna že tisočletja, toda proces delitve na javno in zasebno sfero v kapitalizmu sredi 19. stoletja je obema spoloma na-

prtil nove oblike družbenih vlog. Medtem ko je mož igral glavno vlogo v javni sferi, je žena prevzela odgovornost reprodukcijskega procesa v zasebni. Ta dihotomija je bila še dodatno okrepljena s »kultom domačnosti«, ki so ga v 18. stoletju ustanovili in zagovarjali nekateri razsvetljevski misleci, kot je Rousseau, in pozneje še posebej Sarah Ellis.

Kult domačnosti trdi, da so moški in ženske različni, vendar pa te razlike nujno ne ustvarjajo diskrepance med obema spoloma, pač pa se konstruktivno dopolnjujejo. Ženske so šibkejše in bolj čustvene in zato ne spadajo v ostro in tekmovalno javno sfero. Njihova odlika je duhovna in moralna moč, kar jim pride zelo prav pri skrbi za družino. Na drugi strani pa so moški razumni in žilavi in tako primerni za zunanji svet javne sfere. Čeprav je bila ta ideologija naravnana k razumevanju in večji skladnosti med možem in ženo, lahko takoj opazimo njene implicitne podtone. Vloga ženske se je omejila izključno na zasebno sfero, obenem pa ji naložila viktorijansko podobo neomajane moralne čistosti – karakteristike, ki je v tistih časih predstavljala vrednote vzpenjajoče se buržoazije.

Sredi 19. stoletja se je v Evropi in Združenih državah začel prvi val feminizma, v katerem so se aktivistke potegovala predvsem za pravico do volilne udeležbe, pravico do izobrazbe ter odpravo dvojnega merila v pravnih zadevah. Dosežki gibanja so bile višje šole (Queen's College 1848) in podiplomski programi (Univerza v Kaliforniji, 1878) za ženske. Volilno pravico so ženske najprej dobile na Novi Zelandiji leta 1893.

V začetkih 20. stoletja pa je bila viktorijanska podoba ženske že skoraj popolnoma pozabljena; tesna in neudobna oblačila so zamenjali bolj sproščeni kroji in ženske so začele vstopati na trg dela, kar je vzporedno s prvo svetovno vojno botrovalo velikim demografskim premikom. Vseeno je med vojnama beseda »feminizem« imela negativne konotacije, v tem obdobju pa tudi zasledimo flappers – ženske, ki so s svojim nekonvencionalnim oblačenjem in obnašanjem še dodatno burile duhove.

Z začetkom druge svetovne vojne so se ženske v Angliji in ZDA množično začele zaposlovati v vojaški industriji in tovarnah orožja in s tem nekoliko razbile zastarelo dogmo, da so ženske primerne le za hišna opravila. V začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja smo bili priča drugemu valu feminizma, ki si je tokrat za cilje postavil odpravo de facto diskriminacije na področju družine, delovnih mest in v spolnosti.

Do feminizma je bil v teh časih še posebej naklonjen razraščajoči kapitalizem, ki je feministične ideale izkoristil v svoj prid. V osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja je zaradi večje fleksibilnosti trgov dela število zaposlenih žensk močno poraslo. A to dejstvo še zdaleč

ni odpravilo problema neenakosti med spoloma. Ženske so se lahko zaposlile v službah, ki so tradicionalno veljale za moške, a so vseeno bile slabše plačane in imele slabše možnosti napredovanja. V delovnem sektorju se je pojavil dualni razred žensk, ki so bile nepolno zaposlene v službah z nizkimi plačami.

Kapitalizem pa ni vplival le na nizko-plačniški del spektra. Veliko profesionalnih žensk iz srednjega sloja je danes prisiljenih v položaj »super mamic«, od katerih se pričakuje uspeh tako na poslovnem kot družinskem področju. Oglaševalska industrija je to hitro izkoristila in skovala novo definicijo feminizma, ki narekuje načine, kaj vse mora ženska kupovati, da bo (p) ostala ženska. Seznam gre od parfumov do krznenih plaščev in torbic. Sodobna ženska mora tako utelešati profesionalnost na delovnem področju, mora biti ljubeča mama in gospodinja, povrh vsega pa še urejena in mladostno spolno privlačna. Pretirana komercializiranost ustvarja trende ne le na materialnem področju, temveč tudi na duhovnem; če hoče sodobna ženska ohraniti to vsiljeno prvobitnost, mora znati govoriti in čustvovati na točno določen način. Težko bi torej trdili, da je emancipacija ženske osvobodila, nasprotno: nadela jim je povsem nove okove.

Kaj pa moški? Ali v letih emancipacije nežnejšega spola izgubljam svojo identiteto? Vsekakor je zanimiv trend metrosekualcev in poženščenih moških, ki zadnja leta dobiva moč tudi v modni industriji. Ob primerih asertivnih uspešnih podjetnic se včasih zdi, da sta se tradicionalni vlogi moškega in ženske tako ravno zamenjali. Toda to presega okvire tega članka. Na koncu je vendarle najpomembnejše to, da se oba partnerja znata dopolnjevati in sklepati razumne kompromise. Ne glede na to, kdo pri hiši nosi hlače.

Veliko profesionalnih žensk iz srednjega sloja je danes prisiljenih v položaj »super mamic«, od katerih se pričakuje uspeh tako na poslovnem kot družinskem področju. Oglaševalska industrija je to hitro izkoristila in skovala novo definicijo feminizma, ki narekuje načine, kaj vse mora ženska kupovati, da bo (p)ostala ženska. Težko bi torej trdili, da je emancipacija ženske osvobodila, nasprotno: nadela jim je povsem nove okove.

Sokolc kot avtonomni prostor

Dolores Padevski

Za lažje razumevanje kasnejše razlage naj najprej razjasnim osrednji pojem. Avtonomija je pravica do samoupravljanja. Beseda izvira iz stare grščine: *autos* pomeni sam, *nomos* zakon. Ta koncept najdemo v moralni, politični in bioetični filozofiji. Označuje možnost razumnega posameznika, da informirano in brez prisile sprejema odločitve. V moralni in politični filozofiji se avtonomija pogosto uporablja kot osnova za določanje moralne odgovornosti za posameznikova dejanja. Eno najbolj znanih filozofskih teorij avtonomije je razvil Kant. V medicini je spoštovanje avtonomije pacientov pomemben cilj zdravnikov in drugih delavcev, ki pa je lahko v opoziciji z etičnim načelom dobrotelosti. Politično se lahko nanaša tudi na samoupravo naroda. V pravnem pomenu je avtonomija instrument, s katerim se manjšini, ki zatrjuje različno identiteto, dovoljuje, da izvaja neposreden nadzor nad zadevami, ki so zanje posebnega pomena, in hkrati pušča večji entiteti, da izvaja tista pooblastila, ki pokrivajo skupne interese.

In če najprej definiramo avtonomni prostor, si bom izposodila besede Marte Gregorič, ki je nekoč za Mladino izjavila, da je avtonomen prostor tisti prostor, »kjer je možna kreacija, političnost, ustvarjalnost, domišljija, kjer so možne napake in uspehi, kjer je možno vse. V avtonomnih conah se zadržujejo avtonomni posamezniki, akterji, aktivisti, zagovorniki, nasprotniki, vsem ljudem znotraj te cone pa je skupno, da so aktivni na številnih področjih«. Za avtonomna gibanja je prav tako značilna težnja po ukinitvi, ne dopolnitvi državnega aparata, saj ne verjamejo v klasično pojmovanje politike (princip upravljanja) in podpirajo politiko v prvi osebi, kot samoopredelitev. Iz zgornjih definicij bi izpostavila predvsem politiko kot samoopredelitev ter pojem samoorganiziranost. In na podlagi tega najdemo v Sloveniji vsaj pet takšnih prostorov: Art center Goričko, Metelkova mesto, Tovarna Rog, Izbruh v Kranju ter Pekarna v Mariboru. Tudi v Novem mestu imamo t. i. avtonomno cono, to je prvi Narodni dom na Slovenskem, kasneje preimenovan v Sokolski dom, danes pa znan kar kot Sokolc.

Sokolski dom je zadnjih 20 let birokratska luknja, skozi katero se izmuzne marsikatera odgovornost. Prvi narodni dom na Slovenskem je dejansko na silo obudila alternativa, ki je je v našem mestu le za ščepec. Stavba je v lasti občine, odkupila jo je od Cestnega podjetja Novo mesto in jo prepustila času. Od postavitve leta 1875 je v stavbi delovalo ljudstvo, ki jo je tudi postavilo, bili so samoiniciativno dejavni in prirejali širok spekter dogajanja. Po prvi svetovni vojni je stavbo prevzelo Sokolsko društvo. Med njimi je tu treniral tudi Leon Štukelj. V tem obdobju je v hiši potekalo veliko dejavnosti: plesni orkester, big band, gledališke in plesne skupine itd. V obdobju po drugi svetovni

Avtonomen prostor je tisti prostor, »kjer je možna kreacija, političnost, ustvarjalnost, domišljija, kjer so možne napake in uspehi, kjer je možno vse. V avtonomnih conah se zadržujejo avtonomni posamezniki, akterji, aktivisti, zagovorniki, nasprotniki, vsem ljudem znotraj te cone pa je skupno, da so aktivni na številnih področjih«.

Fotografija: Boštjan Pucelj

vojni je bil v stavbi prvi kino v Novem mestu, uporabljali so ga tudi kot dom JLA. Skozi vso zgodovino so sredstva pritekala od mestnih veljakov. Nato je Sokolski dom dolgo časa sameval. Pred približno šestimi leti pa so prvi zasedli zgradbo slikarji in kiparji. Prostore uporabljajo kot ateljeje. Prelomni trenutek je stavba doživela pozimi 2008/2009, ko je bilo s pomočjo Društva za kulturno osveščanje pridobljeno dovoljenje za uporabo kletnih prostorov za vaje glasbenih skupin. Kletne prostore je uredilo nekaj članov društva. V jeseni leta 2009 pa so začeli s prvimi koncerti. Od novega leta 2009/10 se je začelo dviganje prahu na glasbeni sceni v Novem mestu. Ob prvih dogodkih se je izoblikovala prvotna ekipa članov Društva za kulturno osveščanje (D. K. O.), ki se je zavedla pomembnosti svojega delova-

nja konec februarja 2010, ko je občina poslala prvi dopis o izselitvi umetnikov iz stavbe.

D. K. O. je ekipa alternativnih umetnikov in podpornikov alternative, ki je na svoj prostor čakala 10 let. V Novem mestu pač vlada monopol nad kulturnim programom. Ljudje niso nikoli imeli dejanske možnosti izbire ali prostora za uveljavljanje in razvijanje drugačne umetnosti. Letos so z odprtjem Galerije SOKOLSKI DOM začeli gostiti razstave, koncerte improvizirane glasbe, plesne in gledališke predstave, kar zajema tako gostujoče skupine kot lastno produkcijo. Trenutno delajo na tem, da pripeljejo v Novo mesto underground HC, punk, crust ter grind dogajanje, cilj pa je pripeljati v mesto tisto kulturno dogajanje, ki ni nikoli dobilo svojih prostorov.

Prišli so v prostor, mu namenili čas in

energijo, se lotili dogajanja in skušali biti čimbolj glasni, obenem pa pokazati ljudem, da je možno tudi z malo in včasih nič narediti veliko. Člani društva so prenovili pritlične prostore in dali splošni javnosti vedeti, da je možno za stavbo poskrbeti tudi z minimalnimi vložki in brez birokracije. Danes so kletni prostori namenjeni za koncertne dogodke, v pritličju pa je večnamenska alternativna galerija. Največ vsakdanjih del opravi domača ekipa, pridružuje pa se jim vedno več prostovoljcev, k iso izvedeli za njihovo delovanje. Naša alternativa na Dolenjskem je do lanskega leta slonela na stari gardi novomeških pankerjev. Pečo, Milenko, Nagelj, Brane, Koncila, Žura ... to so korenine alternative in jih skrajno spoštujejo.

Glede na vedno številčnejši obisk dogodkov sklepamo, da imajo vedno večjo podporo občanov in sosedov. Obstajajo tudi negativne kritike, vendar pa prihajajo predvsem od ljudi, ki v stavbo sploh še stopili niso, saj se jih drži neki stereotip, predvsem zaradi njihove zunanje podobe. Tisti pa, ki se udeležijo kakšnega dogodka, so presenečeni nad skromnostjo, zagnanostjo in kakovostjo delovanja. Kajti gledanje na kulturo skozi zaslužek uniči svobodo umetnosti. V Sokolcu se ljudje ne počutijo obremenjene z videzom, s statusom, z miselnostjo, in to nas vedno znova pripelje nazaj, kajti tu nihče nikogar ne sodi.

Od ljudi nastal/ v zgodovino zbledele/ z alternativo vstal/ z njo upanje začel

Intervju: N'toko (Miha Blažič)

Katja Martinčič, foto Boštjan Pucelj

Stanje duha takšno, da je nemogoče, da bi ljudje zahtevali spremembo

Z novim ploščkom, naslovljenim Parada ljubezni, se je na glasbenem prizorišču po začasnem umiku spet pokazal N'toko. Dvakratni državni prvak v freestyle rapu, ki je do sedaj izdal tri solistične plošče v slovenskem jeziku, koncertira po vsej Sloveniji. Poznamo ga kot vodilni glas Moveknowledgmenta in kot samostojnega raperja, ki se posveča glasbi popolnoma in iz vseh vidikov, čeprav se po navadi poudarja predvsem besedila. Ta so družbeno kritična in neposredna, pa vendar zelo drugačna od tistega, kar si laiki predstavljamo pod oznako rap, saj so tudi literarno izjemno močna. Znan je po svojih eksperimentalnih preskokih med podobami glasbenih žanrov rapa in hiphopa, hkrati pa zna zaplavati še v vode housa, tehno in danca, vse to z značilnim, nekoliko tematičnim pridihom. Miha Blažič, kot se predstavlja, kadar ne uporablja bolj znanega nadimka, je po rodu Novomeščan, natančneje iz Straže, ki prebiva v Šentjernej. Imel je priložnost, da je živel na različnih koncih sveta, pred časom v New Yorku, nazadnje na Japonskem, kar mu je dalo svojevrstno širino pogleda na domače okolje. N'toko sodobno družbo torej analitično razstavlja na posamezne faktorje, kjer izstopijo varnost, zasebnost in udobje kot reprezentativni elementi, vodilo našega vsakdana. Čeprav na prvi pogled te tri besede zvenijo skrajno pozitivno, nam N'toko tokrat pokaže drugo plat: pomanjkanje solidarnosti, privoščljivost, tekmovalnost, strahopetne (ob)tožbe med štirimi stenami namesto dejavnega poseganja v vse bolj neobčutljivo srce družbe. Kaj si torej misli prodorni glasbenik o glasbi, kulturi, o širnem svetu in rodnem Novem mestu? Kako visoke so naše žive meje?

Menda si začel o novi plati razmišljati približno sočasno s potovanjem na Japonsko. Je presojanje z razdalje, v popolnoma drugačnem kulturnem okolju lažje, bolj jasno? Kakšne miselne, morda tudi osebne preskoke povzroči tako drastična menjava okolja, kot je New York–Šentjernej–Tokio?

V bistvu sem o plati razmišljal že prej, imel sem jo željo narediti že nekaj časa, vendar ni bilo pravih idej. Nekaj komadov sem celo že napisal, ko sem se vrnil z Japonske, pa sem ves material vrgel stran. Ni se mi več zdel na pravi ravni. Ko živiš drugje, popolnoma spremeniš način življenja, postaneš druga oseba, ker nimaš okoli tistih ljudi kot doma, skozi katere dojemaš svojo vlogo v družbi. Tam si jo enostavno vzpostavljaš na novo, iz nič, kar je povsem drugo izhodišče. Potem vidiš, kako je res vse relativno. Če pretiravam: dana mi je bila možnost za novo rojstvo. Na novo sem pogledal na določene stvari in si ustvaril svoje razmišljanje. Na

Japonskem dejansko nisem delal glasbe, ker ni bilo možnosti, sem pa toliko več doživel. Med dolgimi pogovori z ženo, s prijatelji ... sem toliko premislil o življenju, da sem pravi kulturni šok v bistvu doživel, ko sem se vrnil v Slovenijo. Tam sem se morda celo bolje počutil kot doma, kar pripisujem tudi temu, da se mi tam ni bilo treba ukvarjati s tistimi realnimi problemi, ki te čakajo doma. Če bi se moral tudi na Japonskem spopasti s tistim, kar pride poleg, če hočeš zares biti del neke družbe, bi bil verjetno manj zadovoljen. Tako pa sem bil neke vrste turist, ohranjal sem ravno pravo distanco, čeprav sem v resnici živel tam. Čisto prava mera.

Bi lahko temu rekel opazovanje z udeležbo?

Ja, dobesedno.

Rapaš o nacionalizmu, izkoriščanju, tegobah kapitalistične družbe ... S svojim sarkazmom in odrezavimi

Novo mesto je kar »žive meje mesto«. Veliko je lepih živih mej. Novo mesto je tako specifičen kraj. Zame je to poosebljenje »smooth« (počasnega, zaspanega) načina življenja. Je relativno udobno, umirjeno, sredinsko mesto brez kakšnega ekscesnega hrupa okrog česar koli. Tako »idiličen« kraj, da človeku duh zaspi.

rimami zveni kritičen in zagnan, skoraj kot da verjamem v to, da lahko nekaj spremeniš, ljudem pokažeš resnične probleme. Meniš, da je umetnost danes še sposobna posegati v polje družbe in politike ali je misel o spreminjanju sveta s pomočjo t. i. popularne glasbe utopična?

To težko rečem, ker bolj verjamem v spremembo posameznika, ki dolgoročno pripelje tudi do spremembe družbe. Premalo se mi zdi, da se dojemamo kot individualne enote družbe, družbo pa kot nekaj abstraktnega. Ampak ta družba sem jaz, s tem da sebe spremenim in skušam živeti tako, kot se mi zdi prav, sem naredil neko spremembo, ki se dotakne družbe. Veliko ljudi govori o tem, kaj vse je treba narediti za družbo, ampak ta način razmišljanja je pretenciozen. Če citiram Gandija: »Bodi sprememba, ki jo hočeš videti v družbi.« Se pravi, ne delam komadov zato, da bodo spremenili svet, ampak so moje osebno spreminjanje samega sebe. Verjamem pa, da se še kdo najde v njih, mogoče govorijo tudi o njegovi osebni bitki.

Vemo, da je Tokio proti koncu druge svetovne vojne izgubil večino tradicionalno vzhodnih značilnosti, danes je to najgostejše poseljeno urbano okolje sveta, preplet ultrasodobne arhitekture, tehnologije in elektronike pa tudi generator inovacij, trendov ... Sami zase pravijo, da so odkrili nov stil, ki ga imenujejo »mix and match« in ga je možno aplicirati praktično na vse. Bi lahko s tem pridevnikom opisali tudi nabor elementov, za katere trdiš, da sestavljajo tvoj svet (hindujski bogovi, vampirizem, robotika) pa tudi tvojo glasbo?

Ja, je neke vrste mix and match (smeh). Japonska je sicer v bistvu ves čas konzumirala zahodno kulturo, ampak je v svojih izhodiščih toliko drugačna, da vse, kar skušajo posnemati od Zahodnjakov, pride ven popolnoma drugačno, in ko neko reč dovolj dolgo počnejo, ta postane unikat. Obstaja marsikaj, za kar menimo, da je izvirno japonsko, ampak so to v bistvu njihovi poskusi biti kot Zahodnjaki. To se pravzaprav dogaja z vsemi kulturami v svetu. Obstaja sicer neki »mainstream« zahodne pop kulture, ki pa ga vsakdo dojame malo drugače, tudi Slovenija. Povzamemo, predelamo in izpljunemo nekaj čisto drugega. Je pa res, da smo mi kulturno dosti bliže Zahodu. Jaz sem živel malo tu in malo tam, zato je vse skupaj dejansko mix and match. Oziroma spet opazovanje z udeležbo.

Izviraj praktično iz vaškega okolja, kako to vpliva na tvojo prezenco na slovenski glasbeni sceni, je to prednost ali slabost? Se to odraža v tvojem delu ali morda v tem, kako te dojemajo drugi?

Rekel bi, da je večina ljudi, ki so kreativni oz. se ukvarjajo s kulturo na različnih področjih, iz malih krajev. Večinoma so to tisti, ki izvirajo iz vasi in potem študirajo v LJ, kjer se najdejo v nečem ali grejo drugam in iščejo dalje. Zato jaz nisem kakšna izjema. To je standarden proces, tako da ne občutim nobene razlike. Prej se mi to zdi prednost, ker v tem primeru nisi do takšne mere izpostavljen vnaprej podani »sceni«, ki se je nalezesh. Prevzameš, kar ti paše, te zanima, predelaš po svoje in uresničiš. Ko si avtomatsko v neki sceni, se samo poskušaj vključiti. Če si iz Straže, se nimaš kam vključiti (smeh). Lahko pa raziščeš samega sebe.

V komadu Žive meje praviš: /.../ Kmetija je kmetija ...

Na prvi pogled zveni nekoliko slabšalno. Kaj zares misliš, katero okolje je bolj kritično, (malo)meščansko ali ruralno, če govorimo o generatorjih množičnih stisk in pritiskov rastočih družbenih kompleksov današnje dobe? Kaj so kmetije, o katerih govoriš?

Kmetija v tem primeru ne cilja na lokacijo, je mišljena bolj kot stanje duha. Imaš ogromno kmetij v Ljubljani (smeh). Kmetija, ki govori o kmetih in kmetovanju, je eno, drug pomen pa govori o ljudeh, ki so izolirani od svetovnega dogajanja in živijo v svoji luknji. Na tem mestu lahko izraz preneseš na kogar koli. Kje je to bolj očitno? Različno – veliko ljudi je, ki se imajo za zelo urbane, trendy, »in« v določenih scenah, njihovo razmišljanje pa je v resnici zelo omejeno. Gre bolj za siljenje teh ljudi v neko »sceno« kot za svobodomiselnost in odprto gledanje na svet. To vrsto omejenosti oz. zaprtosti srečujemo na zelo različnih ravneh. Nekdo, ki živi v odmaknjeni vasi in gleda samo Pop TV, doživlja dobesedne omejitve, ker določenim informacijam ni nikoli izpostavljen in ga zato tudi ne zanimajo. Ampak tudi tisti, ki imajo vse informacije na doseg, si ne znajo nujno pomagati z njimi.

Tvoj glavni konflikt s slovensko družbo je njena apatičnost, kot praviš. (Op. p.: V ozadju pijansko rjovenje podira mojo tezo o apatiji.) Od kod pa po tvoje izvira? Je to zgolj posledica obupa in nezmožnost izhoda iz krize, prehodna faza pač ali gre za potlačeno obliko besa nad situacijo, ki se bo na neki točki sprevrgla v upor, revolucijo, če pretiram? Kdo mora udariti po mizi, da se bo zares kaj spremenilo? Smo sploh sposobni besneti na konstruktiven način? Če se samo spomnimo protesta, ki se je sprevrgel v kamenjanje parlamenta ...

Nimam pojma. Stanje duha se mi zdi takšno, da je skoraj popolnoma nemogoče, da bi ljudje dejansko zahtevali kakšno spremembo. Predvsem zato, ker se dopušča ogromno pritoževanja doma v zaprtih krogih, prek interneta, po raznih forumih, za šanki ... Torej to nezadovoljstvo sploh ni potlačeno, vsak lahko pove na glas, pljuva čez politike, sistem ... Na koncu pa vse ostane na verbalni ravni, nikoli ne pride do angažiranosti. Veliko ljudi je po drugi strani v zelo slabi situaciji, delodajalci jih izkoriščajo, bojijo se za svoje plače in delovna mesta ter si posledično sploh ne morejo privoščiti govorjenja o teh stvareh. Tisti, ki so na položajih, s katerih bi lahko kaj naredili, se jim ne da, ker jim ne gre dovolj slabo, da bi se jim sploh splačalo. Tisti, ki jim gre slabo, si tega ne smejo drzniti. Na koncu bi spet rekel, da je rešitev najprej na ravni posameznika.

Se ti ne zdi, da se ljudje dostikrat zgledujejo po drugih v smislu: »Dokler gre nekomu slabše od nas, smo še v redu.«

Absolutno, ampak tu gre spet za to napačno dojetje družbe, pri katerem sebe ne jemljemo kot del tega. Obnašamo se do nje, kot da je to samo nekaj, kar gledamo po televiziji. Edina stvar, ki bi jo še lahko storili v dobro, bi bila medsebojna pomoč, solidarnost, razmislek o tem, kaj lahko naredimo zato, da bolje živimo skupaj. Zdaj se dojemamo samo kot konkurenco, namesto da bi se tisti, ki mu gre bolje, počutil dolžnega pomagati tistim, ki jim gre slabo. Vendar spet, dokler se doživljamo kot tekmece, v kar nas je kapitalizem uspešno prepričal, ne moremo pričakovati teh sprememb. Če govorimo o Sloveniji: lahko bi si začeli pomagati med

sabo, namesto da čakamo politike, da bodo naredili vse za nas, ker dobro vemo, da se to ne bo zgodilo.

Konkurenca ...

Ja, že od osnovne šole naprej se ljudi na polno »kuri« za ta poslovno finančni sistem, dovoljeno je iti prek trupe. Če ti ne premagaš konkurence, bo ona tebe. Ljudje v to tako trdno verjamejo, pa čeprav v družbi to sploh ni konstruktivno.

Varnost, zasebnost in udobje – generatorji socialnega stanja in vedenja večine ljudi, ki se jim ti poskušaj iztrgati v letih, ko večina pride do svoje »štalce, kravce«, redne službe in dveh kreditov. Imaš občutek, da te ljudje, živeči po vzorcu, ki ga ti razbijaš, jemljejo kot nekoga, ki jih napada, jim soli pamet?

Jaz nočem nikomur dopovedati, da je njegov način življenja napačen. Če se je nekdo zavestno odločil za to in mu to odgovarja, ga popolnoma podpiram. Veliko je ljudi, ki živijo na ta način, pa tega niso storili zaradi sebe, ampak zato, ker se to pač naredi. Če nekomu predstavim to drugo plat zgodbe, se morda vpraša o svojih resničnih motivih. Nekdo, ki živi po nekem vzorcu, čeprav tega ni želel, bo mogoče spet ovrednotil svoje odločitve. Drugi, ki se je zavestno odločil že na začetku, potrebe po vnovičnem razmisleku sploh ne bo čutil. V bistvu odkrivam, da ogromno ljudi ne sprejema zavestnih odločitev.

Tisti, ki se potem počutijo ogrožene, ko slišijo tvoja besedila?

Zanimivo je ravno to, da se nihče ne počuti napadenega. Imel sem slutnjo, da se bo to zgodilo, a se ni. Zato ker vsi v tem prepoznajo samo svoje sosesde, ne sebe. Tisti, ki so dovolj prodorni, da znajo nase aplicirati situacije, so verjetno tudi nekatere odločitve sprejeli zavestno, medtem ko tisti, pri katerih je šlo mimo zavedanje, gre verjetno mimo tudi moj komad.

Novo mesto – imamo še kaj možnosti ali tudi nas obraščajo žive meje?

(smeh) Novo mesto je kar »žive meje mesto«. Veliko je lepih živih mej. Novo mesto je tako specifičen kraj. Zame je to poosebljenje »smooth« (počasnega, zaspanega) načina življenja. Je relativno udobno, umirjeno, sredinsko mesto brez kakšnega ekscesnega hrupa okrog česar koli. Tako »idiličen« kraj, da človeku duh zaspi. Najbrž zato, ker v bistvu nič ni zares narobe z Novim mestom, službe so, nimamo ogromnih blokovskih naselij in pripadajočega kriminala, konfliktov, standard je kar v redu ... Novo mesto je eno veliko umirjeno spalno naselje. Novo mesto ni kraj, ampak je stanje duha. Če recimo vprašam kolega iz Novega mesta, ki ga srečam po dolgem času, kako je kaj, ti bo verjetno odgovoril: »Saj veš, Novo mesto.« In ljudje iz Novega mesta to razumejo. »Kul je, mau hodmo v službico, gremo na čajček, v Tuša kakšen filmček pogledat, zvečer TV, sej veš – Novo mesto.«

Jaz spremljam sicer samo glasbeno in kulturno sceno, tako da o ostalih ne morem govoriti. Ampak tudi na kulturni sceni se je ta »smoothness« razpasla. Ni več bistvena kreativnost, ustvarjanje, vse je šlo v neke vrste elitizem. Ustvarili so se prostori, kjer se lahko ljudje pokažejo, dajo vedeti, kako so kulturno razgledani, hkrati gre pa samo za malomeščansko trepljanje po ramenih. Če se slučajno zgodi kaj večjega, se pride rokovat in poslikat še kdo od zunaj. V tem ne vidim nobenega napredka kulturnega področja. In ves ta »smoothness« je posledično sprožil čisto nasprotje – Sokolski dom. To je natančno nasprotovanje tej uglajeni elitistični sceni, totalen underground, točno to, kar je Novemu mestu manjkalo že zelo dolgo. In glede na to, kakšno je zanimanje, pomeni, da je kar nekaj ljudi, ki jim gre ta medlost na živce.

Kar imamo trenutno v Novem mestu, sta posledično

dva skrajna pola. Na eni strani institucionalizirani elitizem, ostanki neke kulture, ki se forsira v Novem mestu že vrsto let, na drugi strani pa Sokolski dom, ki z novimi ljudmi prihaja na plano. Je neki boj, neka tenzija, ki še ni najbolj konstruktivna. Sčasoma se bo mogla najti tudi srednja pot med tema dvema poljema, da bo scena zaživela. Trenutno smo v prehodu, ampak hvala bogu, vsaj prehod je.

In nazaj k undergroundu. Podzemlje podzemlju daje moč? Koliko časa bo underground resničen? Kdaj bo postal isto kot to, kar že imamo?

Meni se zdi prav, da sodeluje čim več ljudi, ker edino tako lahko zaživi. Nekaj, kar je izolirano od javnosti, ne prinese sodelovanja in dialoga. Underground pa mora biti v stiku z okoljem, drugače nima vpliva in je to zgolj stvar 10 ljudi, ki forsirajo nekaj svojega. Hitro postane omejeno. Dokler prihajajo novi mladi ljudje in vnašajo svojo energijo, se mi zdi to dobro in nujno na neki način. Problem bo nastal v trenutku, ko bodo notri prišli denar in politični interesi.

Tako kot se je nekoč v Novem mestu že zgodilo?

Ja, ko bo prišlo do tega, takrat bomo spet na istem. Za zdaj pa ni v tem nič, razen želje in volje, kar je oboje iskreno, tisto kar žene sceno naprej. Takoj ko bo nastal dobiček, se bodo našli ljudje, ki si ga bodo hoteli razdeliti. Potem postaneta glasba in kultura zadnja stvar v pogovoru.

V enem izmed komadov praviš, da imaš »dost vsega«. Če razumem, govoriš o prezasičenosti sodobnega sveta z možnostjo izbir, hkrati imamo vse in nič, ker se nas stvari več ne dotaknejo, zanimanje je površno. Če je bila včasih rešitev v šokantnem, se bojim, da nas dandanes niti šokira več nič.

Šok je precej poceni pristop k stvari, ima zelo kratkoročen učinek. Nekaj vidiš in čez en teden ti je že vsak-

danje, navadiš se. Prag šoka je pri ljudeh, ki vsak dan gledajo poročila, kjer vlačijo trupla in kažejo posiljevalce, že tako visok, da jih več nič ne premakne. V glasbi pa se časi nenehno spreminjajo. Če z glasbo na kakršen koli način ujameš energijo, duha realnega časa in prostora, v katerem jo ustvariš, ljudje to začutijo. Vedo, da govoriš o njihovi situaciji, slišijo zvok, ki se čuti kot »zvok od zdaj«. S tem postane glasba relativna, tako pop kot alternativna. Ljudje glasbo začutijo ali pa ne, ne glede na šok.

Kaj je tvoj odgovor na očitke samoooklicanih »pravih« raperjev, ki verjamejo samo v »oldskul« hip hop ipd.? Če povzamem naključen komentar anonimneža na internetu: »Problemi, o katerih govori N'toko, so ameriški, rapa pa tako, kot da je pri nas Amerika.« Je komentar upravičen ali smo se v resnici globalizirali do te mere, da so problemi Novomeščana, Slovence, Američana ali pa Japonca enaki?

Po moje so oni tisti, ki živijo v Ameriki (smeh). Če greš v analizo internetnih komentarjev, to nima konca, ker je brezno teh površinskih idej in mišljenj neskončno. S tem se ni vredno ukvarjati. Ti nekaj delaš, se temu posvečaš več let, vložiš ogromno truda, da stvar utemeljiš in izpelješ ... Zakaj bi se potem sploh oziral na nekoga, ki je v dveh sekundah izpljunil prvo, kar mu je padlo na pamet, samo zaradi občutka, da sodeluje. »Pravih raperjev« ne silim, da me poslušajo, to ni bil nikoli moj cilj.

Za konec – N'toka ni, praviš. Tako ostajaš neulovljiv, žrtev zgolj občasnih definicij in spraševanj, kadar nam postrežeš z novim ploščkom, na primer. Kljub temu vprašam, kam te vleče sedaj, kje misliš da se bo utelila nova različica N'toka in njegove glasbe.

Nimam pojma. Vedno ko končam z nekim projektom, sem popolnoma izprazen, N'toka dobesedno več ni. Ni idej. Sčasoma se vedno kaj pojavi, znajdem se v neki novi nepričakovani situaciji, iz katere potem črпам. Bomo videli čez nekaj let. Po novem letu odpotujem v Indijo in potem kmalu spet na Japonsko. Skrajni čas, da se malo odmaknem. V Sloveniji sem že od maja ...

»Že« od maja? Je tu tako utesnjujoče?

Ne, tukaj so tudi prednosti, večino časa mi je dobro, ampak trenutno nisem z glavo pri stvari. Nimam načina, s katerim bi se dobro vključil v dogajanje. Če ostanem tukaj in delam še naprej vse to, kar je prišlo skupaj s plato ... Dajem intervjuje, imam turnejo ... Vse to bi lahko kmalu postalo izsiljeno, postal bi banalen. Še malo se pojavljam v medijih in postanem medijski obraz ... To ni več življenje, postaneš druga oseba, nisi realen človek. Lahko bi delal na glasbeni karieri v tej smeri, ampak vsak naslednji korak bi povzročil samo še ponavljanje, N'toko bi razvedenel.

Ni več bistvena kreativnost, ustvarjanje, vse je šlo v neke vrste elitizem. Ustvarili so se prostori, kjer se lahko ljudje pokažejo, dajo vedeti, kako so kulturno razgledani, hkrati gre pa samo za malomeščansko trepljanje po ramenih. Če se slučajno zgodi kaj večjega, se pride rokovat in poslikat še kdo od zunaj.

Po 21. decembru, ko sta najdaljša noč in najkrajši dan v letu ter nastopi sončni preobrat k vnovičnemu podaljševanju dni, nam gre na splošno samo na bolje. Mati Narava sicer leži še vedno zapuščena in osiromašena, prepuščena na milost in nemilost hladnih zimskih vetrov, snega in zmrzali. A človek si je našel skozi zgodovino pot k prešernemu premagovanju turobnega zimskega vsakdana. Konec decembra tako zaznamujejo predvsem družinski prazniki in veseljačenje kot tudi

vpogled vase ter razmislek o sebi in svoji prihodnosti ob porajanju bližajočega se novega leta.

A december je v novejši zgodovini predvsem čas obdarovanj, nekakšne ritualne popotnice v nove dni. Vendar pa ne kakršnih koli daril. Poslovna darila, ki smo se jih nekoč tako veselili, ker so nas opremila z zastojem beležkami, planerji in svinčniki, so v naši prelepi domovini tako rekoč prepovedana, saj mejijo na podkupovanje. V zasebnem življenju, po drugi strani, pa nas

je skomercializiran svet pahnil v situacijo, ko je nakupovanje daril postala pravcata nujnost, čeravno tudi znanost.

Vsi pomnimo, kako bolj ali manj posrečena darila smo kdaj koli prejeli, in iz tega nismo delali veliko hrupa. Dandanjši je precej drugače. Za tisti bežen trenutek sreče v očeh obdarovanca iščemo v trgovinah, dokler ne najdemo – pravo darilo. Pri nakupovanju uporabljamo različne strategije. Nekateri gredo na lov za darilom, misleč: »Če je meni všeč, torej –

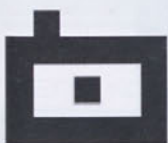
če bi bil jaz tega vesel, bo tudi njej/njemu všeč.« Ta miselnost jih privede tako daleč, da kupujejo dvojne daril – enega obdarovancu in drugega sebi. Ste morda že kdaj opazili pri znanki, da ima čisto enak čajni set skodelic, kot ga je kupila vam?

Uporabljamo torej različne tehnike, da bi prišli do srčike odgovora, kakšno darilce bo nekoga zares osrečilo. Druga napaka, ki jo delamo pri nakupovanju daril, je, da pogosteje, kot ne, ne gledamo na ceno. Ne vprašamo se, kaj določa ceno oziroma kateri so atributi trgovskega artikla: je to izvirnost ideje, uporabnost in/ali kakovost izdelka ali zgolj prestižnost proizvajalca? Predvsem pa ne vemo ali bo obdarovanec opazil te lastnosti. Pustimo vnevar, če jih bo cenil, saj so darila darila ravno zato, ker so zastoj.

In zadnje, a nenazadnje, v vrtljaku trgovskih ponudb pogosteje kot ne pozabljamo na obdarovanca, na njegove značajske poteze in navade pa tudi razvade. Nekaterim je že misel na to, da bi se živeli v nekoga drugega oziroma ga dejansko spoznali in poznali, tuja. Tako nekritično med trgovskimi policami in izložbami izberejo tisto, kar pač prvo zagledajo, pri čemer ne vidijo svoje malomeščanske bizarnosti v smislu: »Ni važno kaj, samo da nekaj je.« V tej življenjski filozofiji bivajo in delujejo pa tudi opravljajo.

Ob iztekajočem se letu tudi sicer najbolj trpijo naše denarnice zaradi takšnih in drugačnih bilanc, poravnavanj računov, mamljivih akcijskih ponudb v trgovinah, zaradi želje bližnjim ponuditi le najboljše ob družinskih praznikih in splošne večje radodarnosti. Močan udarec po žepu zna biti nakup daril, čeprav temu ni nujno tako. Pravzaprav – kot gre refren nekoč znane angleške pesmi – najboljše stvari v življenju so zastoj: v izobilju lahko podarimo vsak dan spodbuden nasmeh in besedo, prijaznost in spoštovanje, ki pravzaprav ne stanejo nič. Ker pa je že govora o konkretnih darilih, lahko z minimalnimi stroški naredimo kar svoja. Konec koncev – kar koli doma narejeno, z lastnim trudom in rokami, je bolj pristno in samosvoje.

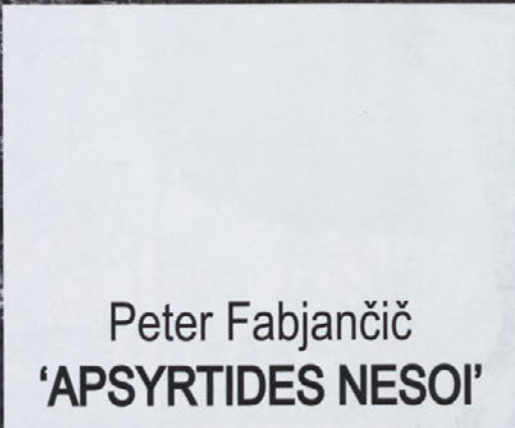
Medtem ko se mnogi izmed nas sprašujejo, kje prihraniti kak evro ali dva, v tem prednovoletnem času mnogi baje še vedno podlegajo skušnjavam potrošniške miselnosti in s tem posledično povezane nakupovalne mrzlice. Od tod izvirajo nato glavoboli v prvih januarjskih dneh, ko je bilanca na bančnih računih porazna. To ni prav nič obetaven začetek leta, ob katerem so že naši predniki modrovali, da »tako kot preživiš prvi dan v letu, tako boš tudi preostanek leta«. Živeti z glavobolom – zaradi pivskega mačka ali stanja v denarnici – si zagotovo ne želi nihče.

9.10.17.19

Z malo avanturistične žilice, ki vas odpelje od prenapolnjenih in hrupnih poletnih plaž, le malo stran od glavnih prometnih cest, vas na obrabljenih kolovozih najprej ujame smolnat vonj borovcev, ki se meša z vonjem opojnega žajblja. Ko hodite po kamnitih poteh, v upanju strmite v nebo, da morda ugledate beloglave jastrebe, ki skrbno pregledujejo okolico, če je kakšna žival za vedno zapustila suhe in samotne travnike. Po poti skozi preprosta, iz vrvi in kolov postavljena vrata vstopate na prostrane brezčasne travnike, ki jih objemajo kamnite ograje. Ko za sabo zapirate vrata, opazujete stare, osamele cerkve, drobnico, ki ležerno smuka redko travo, velike zelene žabe, ki se na vso moč zaganjajo v napajalne luže. Odrigate si črno, sladko figo in poslušate veter, ki nežno priklanja od sonca ožgane travne bilke.

Peter Fabjančič
'APSYRTIDES NESOI'

park extreme

NNNP

Na internetu je vse. Res. Včasih je kakšno zadevo malo težje poiskati, a če se potrudite, boste nagrajeni. Pustimo ob strani rešitve za križanke ali suhoparna zgodovinska dejstva, to že itak je gor, mislil sem na bolj priročne zadeve. Recimo – ste že pomislili, da nekoč tako samoumevne veščine, kakor je sekanje drv, današnji mladini predstavlja težavo? Mene recimo je oče že kot prvošolčka v petek pospremil na avtobus, ki je peljal v babičino mesto, in me na avtobusno postajo prišel iskati v nedeljo. Pri babici sem najprej pojedel kosilo, potem sem se zapodil v drvarnico, kjer sem s kljukcem drobil drva, da jih je imela babi za podkurit (tega seveda nisem delal iz dobrote, da bi babici olajšal kurjenje, da bi mi hitreje skuhala kosilo, temveč zato, ker se je bilo z ostrim kljukcem super zabavati), ko sem se tega naveličal, sem potegnil do gozda, ko je tam postalo dolgčas, pa do sosed, ki je imel kmetijo. Proti večeru me je babi nahanila in pospremila v posteljo s pravljico, in to je bilo to. Danes mi za tri dni skрати spanec recimo že navaden izlet mojih treh sinov z vlakom do moje sestre v Ljubljano. Smo ves čas na telefonski zvezi plus sestro preverjam in na internetu gledam, če so kje kakšni možni železniški zastoji ... Ko sem končal prvi letnik gimnazije, sem šel prvič sam na morje, in ker je bilo lušno, sem ostal skoraj dva meseca. Sem se znašel, navezal dobre odnose z deklicami, ki so delale prek študenta v restavraciji, kampu, disku ..., denarja sploh nisem potreboval. Bi bilo pa verjetno ok, če bi kaj domov poklical, a kaj, ko ni bilo mobilnih.

Kje sem ostal? Aja, na internetu je vse. Današnji otroci ne znajo držati sekire ali žage v roki, ne znajo zakuriti ognja. Ampak neke na medmrežju lahko najdeš navo-

dila. Res. Primate sekiro za leseni ročaj z desno roko, če ste desničar, postavite poleno, ki ga hočete razcepiti, dvignite sekiro nad glavo in z železnim delom poskusite zadeti poleno po sredini ... Navodila so enostavna, jasna, ampak brez prakse ni nič. So tam omenjene tudi grče, a le s poskušanjem in ponavljanjem se boš naučil, kje in kako udariti, da se razcepi tudi grčasto poleno. In ko boš nasekal drva, boš lahko zakuril ogenj in potem spekel hrano, se ogrel ...

Zakaj to pišem? Ker gre svet v maloro in ker se bliža dvajseta obletnica vojne, v kateri sem sodeloval in nabiral bogate veteranske izkušnje (brez postravmatskega sindroma), in ker mi je Žigec belgijski poslal link strani, na kateri so navodila, kako preživeti tretjo svetovno vojno. Poučno branje, res, pa še navodila so nadvse enostavna, strnjena v par točk, težavnost zadeve pa je ocenjena na relativno lahko.

Kako torej preživeti tretjo svetovno vojno?

Pustimo ob strani razloge, ki jo bodo povzročili še v tem desetletju, ker je navodila pisal Američan, ampak navodila so kljub temu dobra, kratka in jasna.

1. Raziščite okolico in ugotovite, katere države bodo najbolj naježale. Vojna bo svetovna, ampak najhujše bo verjetno v Iranu, Izraelu, Severni Koreji, Ameriki, Angliji, Indiji in Pakistanu. Če živite v kakšni od teh držav, se preselite. To nekateri že počnejo, recimo Romi iz Romunije množično odhajajo v Francijo, Francija pa jih pospešeno vrača. Romunski predsednik se pridruša, da naj jim Francozi vrnejo tudi kakšnega romunskega znanstvenika ali zdravnika, ampak to s prvo točko preživetja nima več zveze. Tudi leta 91, ko sem se jaz boril, so nekateri odšli

na krajše raziskovanje Avstrije, Švedske in Argentine, ampak so potem na srečo prišli nazaj, predvsem iz Argentine.

2. Ko boste ugotovili, da ste v novi (ali stari državi) varni, si pripravite zalogo hrane. Veliko konzerv in vode boste potrebovali, kajti do najbližjega supermarketa bo lahko tudi več kilometrov. Vodo prekuhavajte zaradi virusov. Verjetno bo vojna jedrska, zato si kupite tudi nekaj tablet kalijevega jodida (moja opomba: na wikipediji sem preveril, da ga predolgo ne morete skladiščiti).

3. Pripravite si skrivališče za družino in prijatelje. Naj bo umaknjena od vojaških objektov, letališč in silosov z jedrskimi raketami. Tukaj ne bomo imeli težav, le Krčani me malo skrbijo, a se bodo menda znašli. Avtor teh navodil predlaga hoste in gore, kamor nihče ne hodi, težava so le trgovine, ampak saj bomo imeli konzerve. Tukaj moram povedati, da so (predvsem starejši) jamarji dobro pripravljeni. Skoraj vsakdo ima vsaj eno jamo, ki je noče registrirati, ker mu bo mogoče prišla prav ob takšni priložnosti, jaz se s tem ne ubadam, bom

šel kar v kakšno že znano, saj kje bodo pa imeli čas iskati po vsaki luknji, ne?!

4. Začnite kupovati orožje, kakršno koli, avtomatske puške in pištole, ki so bolj praktične za debato v posvetovnem svetu, pa kakšno lovsko puško tudi, ko bo zmanjkalo konzerv. Kako uloviti žival, jo odreti in speči, pa poiščite na wikipediji. Tam neke pri Kako nasekati drva piše ...

5. Za konec pa se začnite učiti jezika naroda, ki bo zmagal. Zagotovo ne morete vedeti, kdo bo zmagal, in če imate čas, se lahko naučite več tujih jezikov, jaz sem že star in pragmatičen, zato sem v krog svojih prijateljev vzel Vesno, ki se je učila Kitajščine, in čeprav mi je šlo ful na živce, ko je vsakič, ko sva se srečala, zlobudrala, kot bi konzervo metal po stopnicah, bom zdaj bolj pogosto preverjal, kako ji gre, čeprav jo imam na sumu, da jo je po »hvala«, »koliko je ura« in »kje lahko kupim kondome« veselje že malo minilo ...

Šeste točke Američan ni dodal, ker to nekako ni v njihovi kulturi, jaz bi pa jo in če jo boste upoštevali, potem ignorirajte tretjo in četrto točko. Si le pripravite belo rjuho in z nasmehom pričakajte junaške osvoboditelje pa bo. Tudi jezika ni treba znati njihovega, če boste le dovolj močno in veselo mahali ...

Evo, toliko o tem. Časi so res hecni, predlagam, da se začnete učiti sekanja drv že zdaj, ko medicinske službe še relativno delujejo in vam bodo lahko prst ali dva tudi nazaj prišli, ko bo šlo zares, za takšne malenkosti ne bodo imeli časa.

Pa srečno v novem letu!

čeneboslabšbočistdobršini

ZADNJE DNI SE GD IN GD2 POČUTITA
NEKOLIKO SAMA, BREZ PRAVEGA OZADJA,
MORDA CELO IZVEN KONTEKSTA...

GADNIM ČASOM MORALNE IN DENARNE
KRIZE NAVKLJUB PA STA SE, SEVEDA,
PREPUSTILA UŽITKOM VESELEGA DEC-
-EMBRA...

NAPISALA STA PISMA VSEM DOBRIM
MOŽEM IN NA SEZNAM ŽELJA DODA-
-LA TUJ! PARK, ZARADI KATEREGA
STA ŠE POSEBEJ NESTRPNO ČAKALA
...

GS3: ZGODBA: MATIC KASTELEC, PETRA
BOŽIČ, KATJA MARTINCIČ, ILUSTRACIJA IN
OBLIKOVANJE: KATJA MARTINCIČ

NI BIL RAVNO DOBRI... NITI
NI BIL MOŽ...

GS3: DECEMBER 2010.
KRIZA V PARKU.
GOST: PARKLJEVKA

GADNE

SCENE

SKORAJ STA SE
ŽE PREDALA
PRAZNIČNEMU
OBUPU, KO JE
KONČNO NEKDO
POTRKAL
NA NJUNA
VRATA...

GD, SAJ SI PLAČAL VODO?

PARKL
DOMA
ČUVA
OTROKE!
JAZ SEM
PAČ
POSLOVNA
ŽENSKA!

... JE PA LE
PRINESLA
TEŽKO PRI-
ČAKOVANI
PARK.

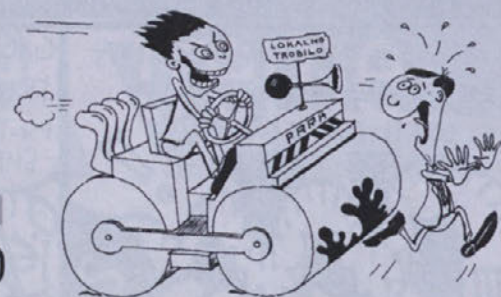
PARKLJEVKA
JE VEČ KOT
ODLIČNO
OPRAVILA
SVOJ
POSEL.

HUDIČEVO
TEŽAK, TA
BANIŠ!

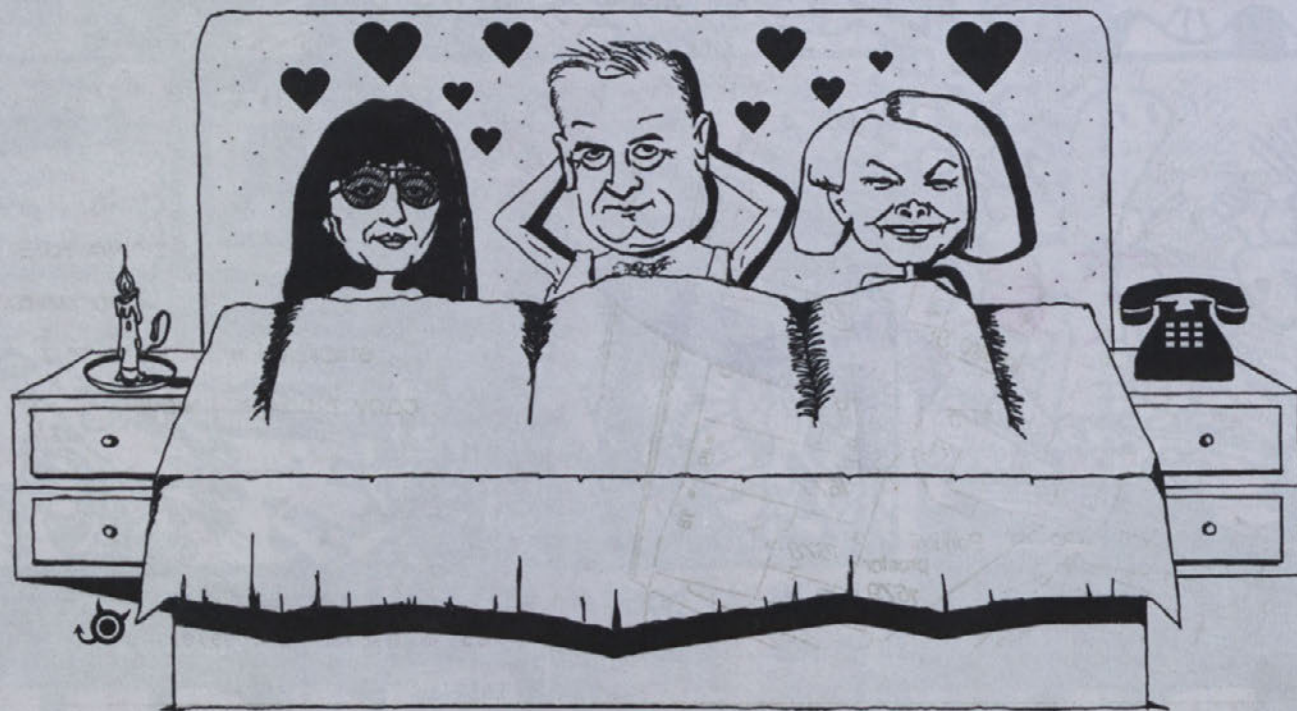
POTLAČ

l o k a l n o t r o b i l o

Wikileaks razkriva dokumente o tajnih sestankih v Rotovžu

Župan Muha: »Ah, Mojca!« - Direktorica Mojči: »Medvedek moj!«

Jutri bodo na spletni strani WikiLeaks objavljene depeše ameriškega veleposlaništva v Ljubljani, ki vsebujejo prisluhe, ki jih je omenjena ustanova izvajala v mestnih hišah nekaterih slovenskih županov, med drugim tudi v novomeškem rotovžu. Depeše razkrivajo tajne pogovore, ki so še v prejšnjem mandatu potekali med županom novomeške občine Lojzeto Muho in nekaterimi vidnimi članicami opozicijskih strank, predvsem direktorico Mojči (LDS) in KZ Milko (SD), na katerih se je trojica dogovorila, na kakšen način bodo zrežirali letošnje lokalne volitve in zacementirali usodo novomeške občine za naslednjih dvajset let. In kaj je v ozadiju? Ena stvar: ljubezen! Skupaj z ameriškim New York Timesom, britanskim The Guardianom, nemškim Spiegelom je tudi Potlač, edini dolenski politični tednik, od WikiLeaksa dobil ekskluzivno pravico za objavo tajnih depeš.

Nekdanji ameriški diplomat Johnson je v depeši, namenjeni ameriškem zunanjemu ministru, razkril, da se je trojica Muha - Mojči - Milka že v prejšnjem mandatu večkrat sešla na nekdanji galeriji - ob zadnji prenovi je bila galerija spremenjena v nekakšno spalnico, saj župan Muha ponavadi dela pozno v noč - v rotovžu. »Vse tri po naših obveščevalnih podatkih družijo tesno prijateljstvo že od mladih nog. Že kot najstniki so sanjali o tem, kako bi iz Novega mesta naredili svetovno metropolo,« je zapisal Johnson.

Depeše razkrivajo še nekatere pikantne podrobnosti iz ozadja političnega dogajanja, prav tako pa nekatere vroče podrobnosti srečevanj med omenjeno trojico. Ameriški veleposlanik navaja, da se je trojica malo po polnoči 24. oktobra srečala v nekdanji galeriji na rotovžu. Veleposlanik navaja prve trenutke, ko je trojica prijateljstvo ostala sama v spalnici našega župana. Najbolj nenavadna pa je informacija o četrtem članu nove koalicije, ki pa je tudi za ameriško diplomacijo ostal popolna neznanka.

Lojze: »Ah, Mojca, ah, Milka! Teško je bilo čakati na vaju vsa ta dolga, samotna leta na oblasti!«

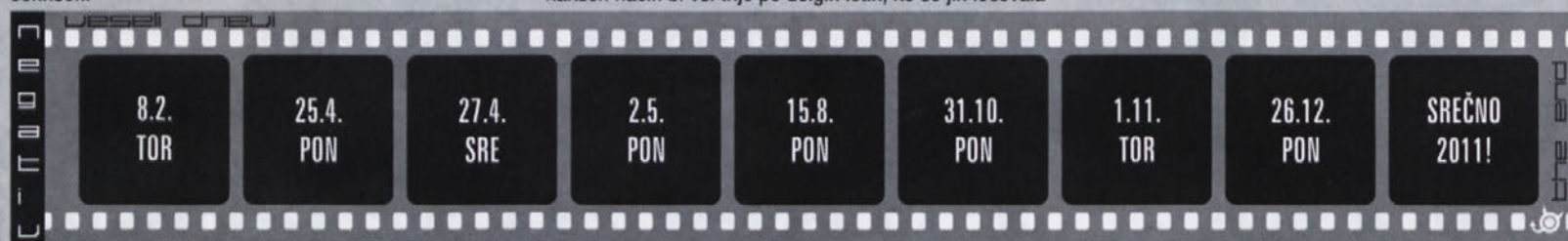
Milka in Mojca skupaj dahmeta: »Ah, Lojz, ti porednež okrogli ... Bilo je dolgo, a vsaka minuta je bila lažja zaradi misli, da bomo enkrat spet skupaj!« Prisluhi so zaznali še četrty glas, ki je - vsaj tako domneva ameriška diplomacija - prihajal izpod odeje: »Mi štirje smo najboljši trio!« Kdo je četrty član tega magičnega trojčka, ne ve niti diplomacija, je pa res, da so se oglašili že trije, ki trdijo, da glas pripada njim: Miloš Big Giant, Frenk Kačar in Mati Martina Podžupanja.

Že na naslednji seji naj bi trojica usklajeno predlagali preimenovanje novomeškega rotovža v Hišo ljubezni. »Naj novomeška politika ljudi nikoli več ne ločuje, ampak vredno samo še združuje,« bodo predlagali.

Trojica se je na sestankih skušala dogovoriti o tem, na kakšen način bi vsi trije po dolgih letih, ko so jih ločevala

politična nasprotja, končno spet skupaj zajahali na oblasti v obliki koalicije. Peklenski načrt, ki je nastal že spomladi letos, je po podatkih ameriškega veleposlaništva skovala prekaljena direktorica Mojči. Muha naj sprva sploh ne bi želel kandidirati in je predlagal, da naj se na oblast zavihti ravno Mojči, Muha in Milka pa bi to kandidaturo podprla. Vendar je direktorica Mojči tovrsten načrt zavrnila kot nerealističen. Predlagala je, da kandidira Muha, ki naj bi imel kot ljudski človek edini možnosti za prepričljivo izvolitev. Drugi del načrta vsebuje nenavaden obrat: Mojči in Milka ves čas kampanje napadata Muho, zato da se okoli njiju nagradijo njegovi sovražniki. »Po volitvah ga bova obe podprli, nasprotnike pa bomo izolirali v opoziciji,« je Mojči pojasnjevala Milki. »Da bo zgodba bolj prepričljiva, bomo tebe postavili za papirnato kandidatko,« so ju v telefonskem prisluhu ujeli ameriški obveščevalci. Načrt direktorice Mojči je uspel. In tudi dogajanja po volitvah kažejo na to, da je načrt obstajal: najprej je v koalicijo z Muho skočila K. Z. Milka, nato pa še Mojči.

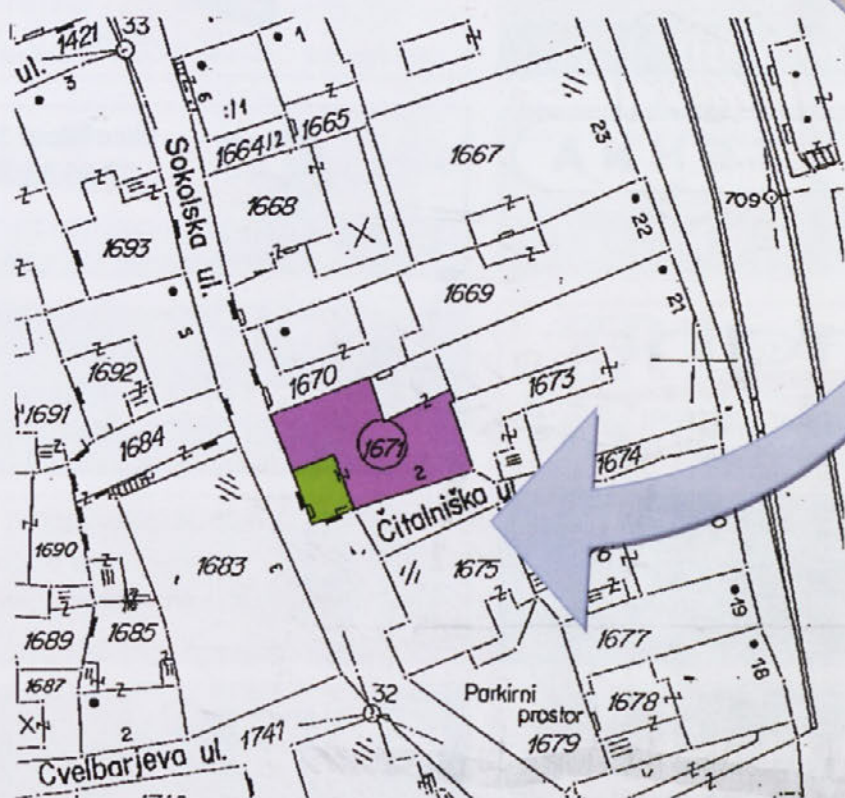
Na objavo ameriških depeš so se že ostro odzvali v novomeški opoziciji. Rožle Macedonski in Kecek Bojan sta v skupni izjavi že zapisala: »Tudi midva si želiva v vročo županovo koalicijo!« Uradni rotovž, pardon Hiša ljubezni, pa še kar modro molči.

MI - VI d.o.o.

POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO
Čitalniška ulica 2, 8000 Novo mesto

IZDELAVA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE
IZDELAVA TEHNIČNE DOKUMENTACIJE
PRIDOBITEV GRADBENIH DOVOLJENJ
PRIDOBITEV UPORABNIH DOVOLJENJ
LEGALIZACIJE OBJEKTOV
SPREMEMBE NAMEMBNOСТИ OBJEKTOV
NAČRTI PREUREDITEV
IZDELAVA POPISOV DEL
NADZOR IZVEDBE DEL
STROKOVNI NASVETI V ZVEZI Z GRADNJO
CELOVITE REŠITVE OBNOVE STARIH OBJEKTOV

e-pošta: mi.vi@siol.net; tel.: 059/956-056; 040/503-752

triglav

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Zwittrova ulica 1, 8000 Novo mesto
tel: +386 7 332 53 30
fax: +386 7 332 53 31
e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

NOVI MEDIJ

Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E: novi.medij@siol.net

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

info@stia.si

tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

Vse na enem mestu: izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520

TURISTIČNA AGENCIJA
NDE MONDIAL TRAVEL
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

ARCH LINE
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 -79-811, 041 671-321

ARHITEKTON d.o.o.
Brod 76, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje inženiring

BAKS
mednarodni transport, logistika, inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/ 33 70 700; fax: 07/ 33 70 701

Branko Tratar s.p.
projektiranje, posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

LoGing NOVO MESTO
PODPIRAMO KULTURO

VARNOŠTNI INŽENIRING
PARMA
preventiva regulativa
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

COM LAN
COMPUTERS
tel.: 07 33 21 638

h harlem računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
http://www.harlem.si/

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

moba
POSTELJNI SISTEMI
www.moba-bm.si

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

ToMaS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTRNIK OBRTRNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

DARO BIRO
- računalniške in knjigovodske storitve
- izvajanje in nadzor gradbenih instalacij
Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./faks: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: dara.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

KODA
KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, ŠEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Glasbena šola Marjana Rozina Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Center biotehnike in turizma
Sevno 13
Novo mesto

SREDNJA ŠOLA
ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

Šolski center
Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

ISER
Jahčeva 12, Novo mesto
☎ 07-33-74-051
www.iser-ak.si
Računalniško izobraževanje, svetovanje in inženiring
ECDL
POOBlašČENI IZPITNI CENTER
Evropsko računalniško spričevalo

RIC Novo mesto
Ljubljanska c. 28, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si
Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

YURENA
33 72 100 šola tujih jezikov 33 72 102
Glavni trg 11, Novo mesto

OŠ Dragotin Kette
Šegova 117, 8000 Novo mesto
T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

Šolski center
Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101
Velike Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE

Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

liberal
democracy
of slovenia

LDS

Mestni odbor Novo mesto

OŠ Šmarjeta

Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

**GASILSKO REŠEVALNI CENTER
NOVO MESTO**

Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

Slovenska demokratska stranka

SDS

*Mestni odbor
Novo mesto*

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Območna enota Novo mesto

SLS

Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

WWW.**Luminus**.si

**ZP
MS**

Rozmanova ulica 10, Novo mesto
Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
e-mail: dpm.mojca1@siol.net
www.drustvopm-mojca.si
*Društvo prijateljev mladine
"Mojca" Novo mesto*

N.Si
Nova Slovenija
Krščanska ljudska stranka

*Zaupamo v
moč
dobrega*

Konvikt

REKLAMNA AGENCIJA

Rozmanova 26/28,
Novo mesto
tel: 07 393 46 74

Cvetličarna Cvetnik

Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

NOUN
reklamna agencija

07 33
21 391

DOLENJSKI MUZEJ

Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

**TRGOVINA
VIVA**

SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)

tel.: 07/393-17-96

agencija **m** servis

Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebneje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel.št.: 080 22 16
www.mservis.si

Galerija Božidar Jakac

Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki

TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335

**Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.**

www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

ŠPES
grafični studio

041 722 801

Osnovna šola GRM

Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

SILVER

Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/ 39 35 860
fax: 07/ 39 35 876
e-mail: info@os-drska.si

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

VZAJEMNA

Jaz zate, ti zame.

英氣立

EIKIRYU

Šola notranje moči

www.eikiryu.si

Zavarovalnica TILIA, d. d.
Seidlova cesta 5
8000 Novo mesto

www.zav-tilia.si

TILIA

Zavarovalnica Tilja, d.d.
Članica skupine SavaRe

Bon je vnovčljiv v vseh
poslovalnicah
B-S Telefonija d.o.o.
ID za DDV: SI20842406

B-S telefonija

PARK

III 895/2009/2010

201100151,11

COBISS

KUJENICA H. JARCA
Študijski oddeljek

Bon je vnovčljiv samo v celotnem znesku in ni izplačljiv v gotovini.

Boni se ne seštevajo, minimalna vrednost nakupa je 6€.

Bon je veljaven do 31.01.2011.

AKCIJSKO REKLAMNI BON

Velja ob sklenitvi novega ali podaljšanju obstoječega naročniškega razmerja
ter ob prehodu naročniškega razmerja od drugega operaterja na Mobitel d.d.!

5 EURO
EYPΩ

Poslovalnica B-S Telefonija d.o.o.
PE NOVO MESTO
Ljubljanska cesta 22
Novo mesto (Trgovski center Bršljin)

Bon v
višini 5 EUR
Serija B-01

AKCIJSKO REKLAMNI BON AKCIJSKO
NOVO MESTO NOVO MESTO

TRGOVSKA HIŠA BRŠLJIN

B-S telefonija

Ljubljanska cesta 22

Pooblaščen prodajalec

Novo mesto

www.mobitel.si

